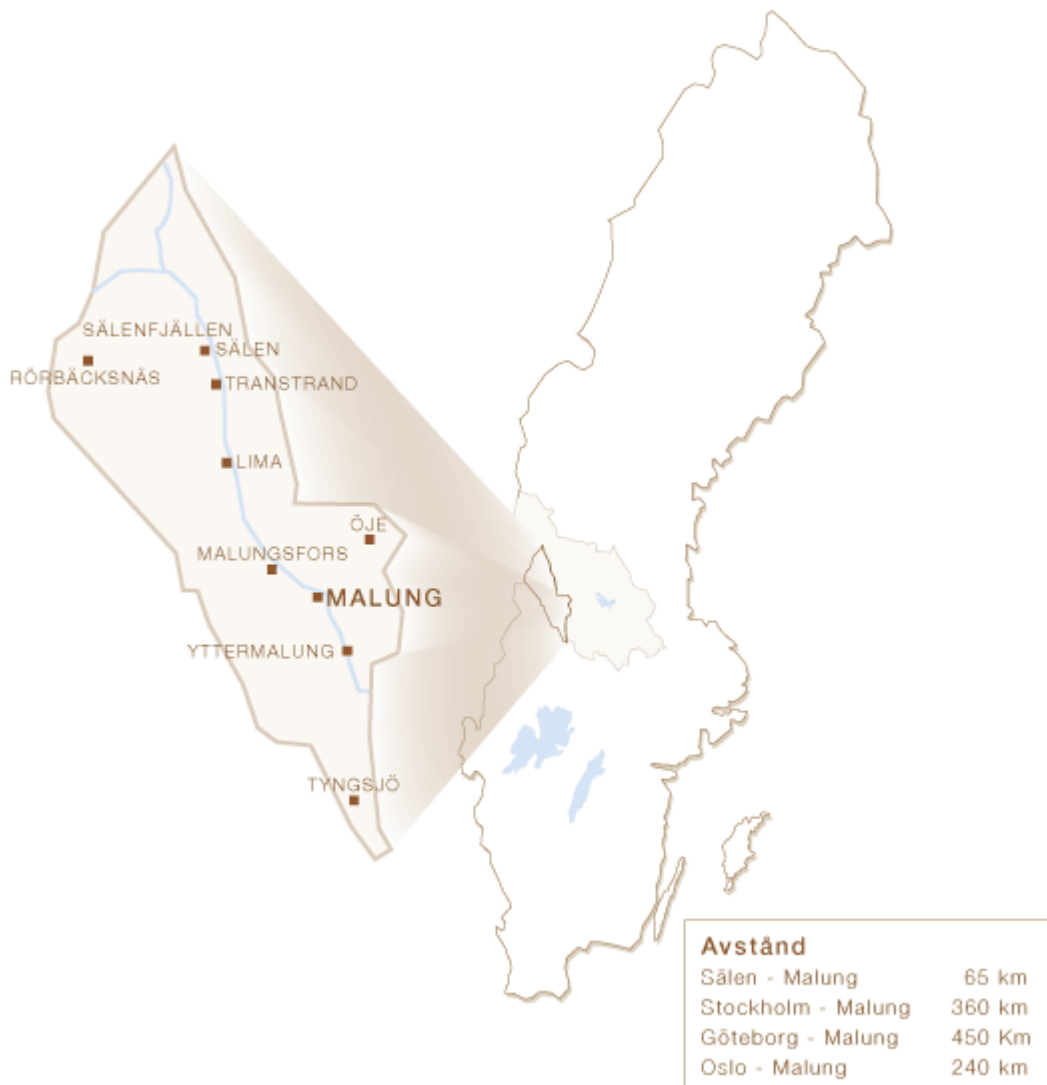

Handlingsprogram Skydd mot olyckor - förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Dnr: KS/2021:707
Antaget av: Kommunfullmäktige
Datum: 2021-12-13

Innehåll

1	INLEDNING.....	3
2	BESKRIVNING AV KOMMUNEN	3
3	STYRNING AV SKYDD MOT OLYCKOR	4
4	RISKER.....	4
4.1	Övergripande	4
4.2	Brand i byggnad	8
4.3	Brand utomhus.....	13
4.4	Trafikolycka	15
4.5	Olycka med farliga ämnen	16
4.6	Naturolycka	18
4.7	Drunkning.....	21
4.8	Kritisk infrastruktur	22
4.9	Stora evenemang	23
4.10	Dammbrott.....	24
5	VÄRDERING	25
6	MÅL	28
7	FÖREBYGGANDE – FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET	29
7.1	Tillsyn	30
7.2	Stöd till den enskilde	30
7.3	Rengöring och brandskyddskontroll	31
7.4	Övriga förebyggande åtgärder	31
8	RÄDDNINGSTJÄNST – FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET	32
8.1	Övergripande	32
8.2	Per olyckstyp	37
8.3	Ledning i räddningstjänsten	44
8.4	Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	44
8.5	Räddningstjänst under höjd beredskap	45
9	UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH LÄRANDE.....	45
10	BILAGA A: DOKUMENTFÖRTECKNING.....	47
11	BILAGA B: BESKRIVNING AV SAMRÅD.....	49

1 INLEDNING

Kommunens handlingsprogram, enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor LSO, ska omfatta de olyckor som kan leda till räddningsinsats i fredstid och under höjd beredskap. Handlingsprogrammet ska återge det aktuella läget i kommunen avseende riskbild, mål, förmåga och verksamhet.

Handlingsprogrammet för Malung-Sälens kommun är ett samlat program för både den förebyggande verksamhet enligt 3 kap. 3 § LSO och för räddningstjänsten enligt 3 kap. 8 § LSO.

Handlingsprogrammet är upprättat enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps nya föreskrifter 2021:1 och ska antas av Kommunfullmäktige under år 2021, och därefter efter behov. Handlingsprogrammet ger övergripande beskrivningar, vilka har sin grund i ett mer detaljerat riskanalysarbete.¹

2 BESKRIVNING AV KOMMUNEN

Kommunen är belägen i de västra delarna av landskapet Dalarna. Från nordväst till sydost rinner Västerdalälven. I söder gränsar kommunen till Filipstads kommun och i sydväst till Hagfors kommun och Torsby kommun, alla i Värmlands län. I väster gränsar kommunen till Trysils kommun i Hedmark fylke i Norge och i norr och nordost till Älvdalens kommun samt i öster till Mora kommun och Vansbro kommun, alla i Dalarnas län.

Terrängen i området består till stor del av myr och skog. Transtrandsfjällen i norr är Sveriges sydligaste fjäll, vilket markerar starten på den skandinaviska fjällkedjan. Den mesta bebyggelsen finns i och runt Västerdalälvens dalgång. Det finns 30 naturreservat i Malung-Sälens kommun och en stor mängd fornlämningar.

Malung-Sälens kommun är en landsbygdskommun i Dalarnas län med runt 10 000 invånare, och en total area på 4312 kvadratkilometer. Det ger en befolkningstäthet på 2,44 invånare/kvadratkilometer. Turismen ökar för varje år vilket är en stor möjlighet för kommunen, men också en utmaning i att ur ett räddningstjänstperspektiv dimensionera för det ökande antalet personer i kommunen i samband med flera av kommunens evenemang.

Kommunen är Nordens största vinterturismkommun. Det arbetar under säsong nära dubbelt så många säsongarbetare i Sälen-området som den sammanlagda åretruntboende befolkningen i Sälen tätort. Under högsäsong kan det samtidigt vistas upp till ca 55 000–75 000 personer i Sälen-området.² Siffran är dock svårbedömd.

Malung-Sälens kommun har sex huvudsakliga tätortsområden³:

Tätort	Befolkning 2020-12-31
Malung	5 014
Sälen	843
Malungsfors	557

¹ Riskanalys Malung-Sälen 2021

² Riskanalys Malung-Sälen 2021

³ SCB, Statistiska tätorter 2018; befolkning, landareal, befolkningstäthet

Limedforsen	370
Transtran	369
Lima	215

Näringslivet i kommunen domineras av två starka sektorer: turism och industri. I Sälen och i omkringliggande orter är företagen inom besöksnäringen dominerande. Den största aktören är Skistar som driver anläggningarna i Lindvallen, Högfjället, Tandådalen och Hundfjället. Andra stora aktörer finns för anläggningarna i Stöten, Kläppen och Högfjällshotellet. Industriellt har kommunen traditionellt dominerats av skogsbruk och trävaruindustri. Tillverkningsindustrins andel av arbetsmarknaden har dock minskat och de senaste 10 åren har företag inom branscherna byggindustri, handel och transport samt för privata, personliga och kulturella tjänster i stället ökat sina andelar.

Malung-Sälen kategoriseras som en landsbygdskommun med besöksnäring.⁴ Den långsiktiga trenden är att antalet invånare i kommunen är oförändrad (10 100) år 2030. Den beräknade fördelningen år 2030 mellan kvinnor (4900) och män (5300) är relativt jämn. Större delen av befolkningen beräknas år 2030 vara mellan 25–64 år (4700).⁵

Malung-Sälens kommun utmärker sig generellt sätt inte i något större avseende i statistiken av tidigare inträffade olyckor jämfört med det nationella perspektivet. Det som är utmärkande för kommunen är i stället antalet besökare i kommunen och den trend som går mot en besöksnäring året runt, och vad detta medför ur ett olycksperspektiv. I följande avsnitt beskrivs närmare den lokala riskbilden i Malung-Sälens kommun som ett komplement till föregående kapitel.

3 STYRNING AV SKYDD MOT OLYCKOR

Handlingsprogrammet utgör kommunens styrdokument för förebyggande och räddningstjänst. Handlingsprogrammet revideras och antas på nytt vid behov.

Varje nämnd och bolag har helhetsansvar för sin verksamhet.

Räddningsnämnden ansvarar för och fullgör kommunens uppgifter inom lagen om skydd mot olyckor (LSO). I lagen definieras räddningstjänst som ”de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljö”

4 RISKER

4.1 ÖVERGRIPANDE

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har lyft fördelarna med att samordna riskanalysarbetet som sker utifrån kraven i LSO med annat riskanalysarbete, till exempel arbetet enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid

⁴ Sveriges kommuner och regioner, Översiktstabell och lista på indelning 2017

⁵ Statistikmyndigheten, Sveriges framtida befolkning 2020–2030 - län och kommungrupper

extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).⁶ Ett mer omfattande riskanalysarbete ligger till grund för detta handlingsprogram. I arbetet togs bland annat Malung-Sälens Risk- och sårbarhetsanalys (RSA) i beaktande. Risk- och sårbarhetsanalysen (RSA) är ett första steg i en kedja som syftar till att reducera risker, minska sårbarheter i samhället och att förbättra förmågan att förebygga, motstå, och hantera kriser och extraordinära händelser.⁷ Risk- och sårbarhetsanalysen är ett verktyg för Malung-Sälens kommun, i syfte att öka förmågan och minska sårbarheten i den egna organisationen. Redovisningen ger en nulägesbild av arbetet som utförs i kommunen, och utgör en kommunövergripande temperaturmätare kring kommunens risker och sårbarheter. I arbetet identifieras bland annat kommunens samhällsviktiga verksamhet. Räddningstjänsten deltog aktivt vid detta arbete, som senast genomfördes i kommunen 2019. Bedömningarna av sårbarhet och förmåga präglades till stor del av den upplevda resursbristen på räddningstjänsten. Sårbarheten av scenariot stor brand på Högfjällshotellet bedömdes till exempel av såväl räddningstjänsten som av samhällsviktiga aktörer inom kommunens geografiska områdesansvar som mycket hög, och motiverades med brister i bemanning, utrustning och utbildning samt lång framkörningstid för att få förstärkning.⁸

Antagonistiska hot och sociala risker har analyserats i de två senaste RSA:erna. Ett attentat vid något av de större årliga arrangemangen som anordnas av kommunen är en risk som lyfts. Pågående dödligt våld och skolskjutning är andra risker. Därutöver har stor spontanförflyttning av människor till följd av en inträffad händelse, eller risk för en sådan belysts. Riskerna bedöms ha låg, eller mycket låg sannolikhet. De bedöms emellertid ge desto större konsekvenser, från allvarliga till katastrofala, beroende på scenario. Transport av farligt gods har också lyfts fram i risk- och sårbarhetsanalysen.

Detta kapitel beskriver identifierade risker inom kommunens geografiska område som kan föranleda räddningsinsatser. Beskrivningen görs inom ramen för följande föreskrivna olyckstyper:

- Brand i byggnad
- Brand utomhus
- Trafikolycka
- Olycka med farliga ämnen
- Naturolycka
- Drunkning

Här presenteras även antalet insatser per olyckstyp de senaste åren i Malung-Sälen, och jämförs med motsvarande nivåer nationellt.

Initialt ges en överblick av statistiken per olyckstyp över antalet insatser i Malung-Sälens kommun, och ställs i förhållande till antalet insatser nationellt. Därefter ges en övergripande bild över konsekvenserna av olyckstyperna efter skyddsvärdena liv och hälsa, egendom och miljö. Det görs också en framtidsspaning kring den förväntade utvecklingen av risk för olyckor.

⁶ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Handbok "Innehåll och struktur i kommunernas handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor", juni 2021

⁷ Lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och under höjd beredskap samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser (MSBFS 2015:5).

⁸ Malung-Sälen, Risk – och sårbarhetsanalys 2019–2022

Tillkommande risker och förändringar i befintlig riskbild under höjd beredskap kommer att utvecklas senare tillsammans med Länsstyrelsen i Dalarnas län.

4.1.1 FREKVENNS

Det finns ett par olyckstyper i Malung-Sälen som avviker i förhållande till antalet insatser per 1000 invånare nationellt. Främst rör det trafikolyckor samt brand eller brandtillbud i byggnad och utomhus.

Den sannolika förklaringen är att statistiken mäts mot antalet kommuninvånare och inte antalet besökare, som vida överstiger antalet kommuninvånare. Under högsäsong ligger bedömningen mellan 55 000–75 000 besökare per dag. Det är således en väsentlig ökning sett mot invånarantalet i kommunen. Topparna är under påsk- och nyårshelgerna samt sportlovsveckorna.

Det finns långtgående utbyggnadsplaner inom kommunen och trenden är att turistverksamheten går från en vintersäsong till en åretruntverksamhet. Det finns därför anledning att tro att frekvensen kring dessa olyckstyper kommer att öka.

Olyckstyp, Inkl. brandorsak för brand i byggnad	Antal insatser		Antal insatser per 1000 invånare nationellt (snitt på 10 år)
	för kommunen (snitt på 10 år)	Antal insatser per 1000 invånare för kommunen (snitt på 10 år) *	
Trafikolycka	42	4,18	1,80
Brand eller brandtillbud i byggnad	24	2,35	1,05
<i>Avsiktlig brand</i>	15	0,15	0,13
<i>Barns lek med eld</i>	1	0,01	0,01
<i>Heta arbeten</i>	2	0,02	0,01
<i>Spis</i>	13	0,13	0,16
<i>Soteld</i>	55	0,54	0,06
<i>Värmeöverföring</i>	18	0,18	0,06
<i>Fel i utrustning</i>	36	0,36	0,18
<i>Rökning</i>	5	0,05	0,03
<i>Levande ljus</i>	3	0,03	0,02
<i>Fyrverkeri eller pyroteknik</i>	1	0,01	0,00
<i>Gnistor</i>	5	0,05	0,01
<i>Självantändning</i>	1	0,01	0,01
<i>Blixtnedslag</i>	2	0,02	0,01
<i>Aterantändning</i>	5	0,05	0,01
<i>Annan</i>	23	0,23	0,10
<i>Okänd</i>	53	0,52	0,25
Brand eller brandtillbud utomhus	29	2,88	1,55
Övrig händelse med risk för skada (snitt senaste 3 åren) *	5	0,46	0,38
Nödställd person i andra fall	3	0,28	0,25
Utsläpp av farligt ämne (även tillbud)	4	0,41	0,29
Naturolycka (snitt senaste 3 åren) *	3	0,33	0,11
Drunkning eller drunkningstillbud	2	0,15	0,05
Summa	112	11,04	5,48

Jämförande statistik per olyckstyp

4.1.2 KONSEKVENNS

Även här utmärker sig olyckstypen Trafikolycka, där 48% av händelserna har haft omkomna på plats och/eller personer som fått avtransporteras till vård samt 83% med egendomsskada. Mot bakgrund av den ökade trenden i antalet besökare till kommunen under hela året finns skäl att anta att trafikolyckor kommer fortsätta utmärka sig i statistiken inom Malung-Sälén.

Tabellen nedan anger antalen händelser per år (snitt på 3 år, 2018–2020).

Olyckstyp	Antal händelser totalt	Andel händelser med omkomna på plats och/eller avtransporterad till vård	Andel med egendomsskada	Andel med inträffad miljöskada
Brand eller brandtillbud i byggnad	25	4%	60%	0%
- Bostad	10	10%	50%	0%
- Skola och förskola	1	0%	100%	0%
- Allmän verksamhet utom skola och förskola	4	0%	50%	0%
- Industri	2	0%	50%	0%
Brand eller brandtillbud utomhus	34	3%	56%	0%
Trafikolycka	46	48%	83%	0%
Naturolycka	3	0%	33%	0%
Utsläpp av farligt ämne/fara för utsläpp	3	0%	33%	0%
Drunkning eller drunknings-tillbud	2	0%	0%	0%
Nödställd person i andra fall	5	40%	0%	0%

Olyckor med konsekvenser för liv och hälsa, egendom och miljö i Malung-Sälens kommun

4.1.3 FRAMTIDSSPANING

I denna utgåva av riskanalysen av olyckor som kan föranleda räddningsinsatser bör följande områden prioriteras. Riskerna förändras dock över tid, så samhällsutvecklingen med förändrade och nya risker behöver ständigt följas.

- Individanpassat brandskydd

Grundsynen är att det alltid ska finnas två av varandra oberoende utrymningsvägar. För bostäder kan den ena utrymningsvägen utgöras av ett fönster eller balkong som räddningstjänsten kan vara behjälplig med utrymning över stege. Det betyder i praktiken att den som ska utrymma själv måste ha förmåga att medverka i utrymningen. Då detta inte är möjligt i praktiken ställs det större krav på räddningstjänstens förmåga.

Andelen äldre är överrepresenterade i statistiken vad det gäller dödsbränder. Den gemensamma nämnaren är att de har begränsad förmåga att agera vid en brand i sin bostad.

Räddningstjänsten behöver upprätta samverkan med regionen för att identifiera om och när det sker vård i hemmet som kan påverka möjligheten till utrymning.

- Fordonsbränsle

På fordonssidan pågår en intensiv utveckling av alternativa bränslen till bensen, diesel och etanol. Elektrifiering går snabbt. Litiumjonbatterier kan vid en krock få en så kallad termisk rusning som leder till att det utvecklas en mycket giftig gas, vätefluorid, bildas. Det kan även innebära att batterierna återantänder långt efter att branden är släckt. Vätgas används redan idag som bränsle.

Räddningstjänsten behöver följa kunskapsutvecklingen inom området för att lära sig hur det påverkar en räddningsinsats vid olycka eller brand.

- Energiförsörjning

Det blir allt vanliga med solceller och solceller med energilagring. Solcellerna måste kopplas bort vid en brand av arbetsmiljöskäl. Dessutom förekommer energilagring i batterier som också utgör en risk vid en brand. Det kan vara svårt att få tillräcklig kapacitet på batterilagringen så det kommer att utvecklas andra alternativ för energilagring. Det pågår exempelvis försök med vätgas.

Räddningstjänsten behöver införa standardrutiner för att kunna koppla bort solceller vid en insats.

- Förändrat klimat

Klimatförändringen med ökad medeltemperaturen och kan innebära att extrema vädersituationer kommer att uppträda oftare även i Sverige. Klimatförändringarna kan exempelvis yttra sig som:

- häftigare skyfall och ökad risk för översvämningar
- mycket torrt klimat under sommaren med risk för skogsbränder och brist på släckvatten
- kraftfullare stormar med risk för skador på egendom i första hand
- vintrar med ökad nederbörd och högre temperaturer som kan ge större förekomst av halka

Väderrelaterade händelser är ofta långvariga och personintensiva ur ett räddningstjänstperspektiv, vilket behöver tas i beaktande för dimensioneringen.

4.2 BRAND I BYGGNAD

Räddningstjänsten över hela landet larmades till drygt 11 000 bränder eller brandtillbud i byggnader under år 2019. Trenden är över tid relativt konstant, men i relation till befolkningsutvecklingen är den nedåtgående. Flest individer omkom i ålderskategorin 45–64 år, följt av 65–79 år. Personer i åldersgruppen 80 år eller äldre var kraftigt överrepresenterade i dödsbränder. I åldersgruppen 20–64 år hade fler än hälften av de omkomna konsumerat alkohol före olyckan. Det är ovanligt att barn omkommer i bränder.⁹

Antalet bränder i byggnader i Malung-Sälens kommun ligger något över motsvarande jämförbar nationell nivå.¹⁰ Den sannolika förklaringen är att statistiken mäts mot antalet

⁹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats – Nationellt underlag för kommunernas arbete med framtagande av kommunala handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2021

¹⁰ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps statistik och analysverktyg IDA

kommuninvånare och inte antalet besökare, som under delar av året vida överstiger antalet kommuninvånare.

Malung-Sälens		
År ▼	Antal insatser	
	Totalt	Per 1000 inv
2011	35	3,41
2012	11	1,08
2013	30	2,98
2014	28	2,81
2015	18	1,79
2016	17	1,68
2017	24	2,37
2018	26	2,57
2019	32	3,16
2020	17	1,67
TOTALT		
10 senaste åren	238	23,53
Snitt 10 senaste åren	24	2,35

Hela landet		
År ▼	Antal insatser	
	Totalt	Per 1000 inv
2011	10 240	1,08
2012	10 394	1,09
2013	10 165	1,05
2014	9 650	0,99
2015	9 469	0,96
2016	10 504	1,05
2017	10 646	1,05
2018	11 059	1,08
2019	11 154	1,08
2020	10 822	1,04
TOTALT		
10 senaste åren	104 103	10,48
Snitt 10 senaste åren	10 410	1,05

Bränder i byggnader

4.2.1 RISKOBJEKT – BYGGNADER OCH ANLÄGGNINGAR MED STOR RISK OCH FARA

Byggnaderna och anläggningarna redovisade i tabellen nedan medför stor risk och fara. En brand vid en industri skulle kunna innebära att det utvecklas en stor mängd farliga brandgaser. Konsekvensen av detta blir att människor som vistas inom riskområdet utsätts för stor fara, likväl som egendom och miljö kan påverkas kraftigt.

Objekt	Risk
Fiskarhedens såg	Sågverk i Fiskarheden med mycket brännbart material som vid brand kan kräva stora resurser av räddningstjänsten.
Autoform	Plastindustri i Malung som vid brand kan utveckla stora mängder farlig rök.
Drivmedelsanläggningar	I Malungs-Sälens kommun finns ett antal drivmedelsanläggningar med bensen, diesel och etanol.

Byggnader och anläggningar i Malung-Sälens kommun med stor risk och fara.

4.2.2 RISKOBJEKT – HOTELL OCH STÖRRE TILLFÄLLIGA BOENDEN

Hotell omfattas normalt av räddningstjänstens tillsyn enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor och har också särskilda krav avseende brandsäkerhet, exempelvis har Statens Räddningsverk givit ut allmänna råd om brandskydd i hotell, pensionat, vandrarhem och liknande anläggningar (SRVFS 2008:3). Räddningstjänsten strävar efter att de allmänna råd

som myndigheterna har tagit fram efterlevs, eftersom de innebär ett förhållandevis starkt skydd mot brand, både tekniskt och organisatoriskt.

När någon i stället väljer att nyttja lokaler som normalt sett är avsedda för annan verksamhet, exempelvis skolsalar för övernattnig, innebär detta en förhöjd risk eftersom samma brandskydd som i hotell inte finns. Därför ska dessa tillfälliga övernattningar anmälas till räddningstjänsten.

Bränder i hotell och liknande byggnader enligt tabellen nedan innebär att människors liv och hälsa utsätts för fara. Besökare känner ofta inte till lokalerna och kan därför behöva hjälp att utrymma om stora utrymmen blir rökfyllda. Trots att hotellen i kommunen är uppförda i flera plan ska utrymning via räddningstjänstens stegutrustning normalt sett inte bli aktuell då den byggnadstekniska utformningen ska säkerställa att utrymning kan ske på ett säkert sätt ändå. Bränder i hotell och liknande anläggningar kan också innebära brandspridning till vindar och andra utrymmen i konstruktionen, som räddningstjänsten måste kunna hantera. Om en brand skulle utbryta i en lokal som inte är tänkt för övernattnande, exempelvis en skola, kan konsekvenserna bli mycket stora då väldigt många människor befinner sig i samma brandcell.

Vid dessa typer av händelser krävs förmåga att leda och samordna stora och komplexa räddningsinsatser. En skolbrand, där det finns övernattnande i lektionssalarna, ställer krav på förmåga att upprätta stora samlingsplatser både för döda, skadade och oskadade.

Vid brand på polisstationen behöver räddningstjänsten ha förmåga att tillsammans med polispersonal utföra utrymning, ibland av farliga och hotfulla människor som är frihetsberövade.

Objekt	Risk
S:t Olof hotell	Stor mängd övernattnande människor i centrala Malungs tätort, flera våningsplan.
Fjällanläggningar	Stor mängd övernattnande människor i norra kommundelen. Flera våningsplan. Stora investeringar planerade framöver. <u>Lindvallen</u> Centrumanläggningen vid Säl fjällstorg, Hotel Bügelhof, förtätning runt Säl fjällstorget. Stort nöjescentrum, boende, affärer mm, största after-ski verksamheten, och nattklubb. Skistar Lodge Lindvallen. <u>Tandådalen</u> Wärdshus med afterski, Fjällhotellet Tandådalen <u>Stöten</u> Hotell, nattklubb, badhus, affärer, restauranger, konferensanläggning mm. <u>Högfjället</u> Hotell, after ski, nattklubb, konferenser <u>Kläppen</u>

	Lägenhetshotellet innefattande restauranger och affärslokal <u>Tandådalen-Hundfjället</u> Hotell Ski-Star Lodge med 5 våningar enligt PBL men utifrån kan man räkna 8 våningsplan, Fjällhotellet Tandådalen, Wårdshus med afterski.
Skolor och bystugor i kommunen	Används ofta som sovsalar vid större evenemang, exempelvis Vasaloppet, hockeyturneringar med mera
Polisstationen i Malung och Sälen	Frihetsberövade människor som är inlåsta.

Hotell och större tillfälliga boenden i Malung-Sälens kommun

4.2.3 RISKOBJEKT – KULTURHISTORISKA BYGGNADER

Bränder i kulturhistoriska byggnader kan medföra skador både på människor och egendom. Bränderna tenderar också att vara mycket svårsläckta, då dåtidens byggnadsteknik och material inte helt liknar det som är vanligt förekommande idag. Konstruktionsbränderna kan därför bli mycket komplexa och medföra andra typer av risker än vad brandpersonalen normalt utsätts för, exempelvis ras.

Många av byggnaderna kan inrymma en relativt stor mängd människor så det kan behövas förmåga att undsätta människor som behöver hjälp, då främst genom invändig rökdykning.

Flertalet av dessa byggnader har dessutom antikviteter och andra konstföremål som är oersättliga, varför det också kan vara aktuellt att genomföra rökdykarinsats i syfte att rädda så stora värden som möjligt. Det bör därför finnas förberedda planer för vilken egendom som ska räddas först.

I övrigt krävs förmåga till ledning av räddningsinsats och förmåga till brandsläckning med fokus på svåra konstruktionsbränder, ofta på hög höjd i kyrktak eller torn.

Kulturhistoriska byggnader i Malung-Sälens kommun presenteras i tabellen nedan.

Objekt	Risk
Malungs, Yttermalungs, Öje, Tyngsjö, Lima, Transtrands, Rörbäcksnäs kyrka	Stor mängd människor i samlingslokal, stora kulturhistoriska värden.
Fjällkyrkor i Sälen området	Stora kulturhistoriska värden.
Lissellska huset	Stort kulturhistoriskt värde, träkonstruktion, bostäder.
Sixten Jernbergs museum i Lima	Kulturhistoriskt värde, träkonstruktion.
Gammelgårdar i Malung, Lima, Transtrand och Sälen	Stort kulturhistoriskt värde, träbyggnader.

Byggnader och anläggningar med kulturhistoriskt intresse i Malung-Sälens kommun

4.2.4 VÅRDANLÄGGNINGAR

Vårdanläggningar ska vara utformade så att konsekvenser av bränder ska bli så små som möjligt, exempelvis genom brandcellsindelningar. Tyvärr visar ofta inträffade bränder att dessa brandtekniska installationer har brister och bränderna kan därför bli betydligt allvarligare och därmed utsätta människor för stor fara.

Idag är också personalorganisationerna väldigt slimmade vilket gör att det kan vara svårt för ensamarbetande nattpersonal att utrymma en hel avdelning själv. Detta innebär att brandkåren initialt måste inrikta arbetet på utrymning i stället för brandsläckning. Det förebyggande arbetet är därför extra viktigt i dessa verksamheter för att utarbeta planer och organisationer för nödlägen.

Vårdanläggningar omfattas normalt av räddningstjänstens tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor och har ett relativt högt brandskydd. Minskad personaltäthet och åldrande befolkning gör dock att problemen vid utrymning kan öka på grund av att personalen själva inte hinner sätta alla i säkerhet före räddningstjänstens ankomst. Räddningstjänstens roll kommer därför bli avgörande vid bränder på de anläggningar som redovisas i tabellen.

Objekt	Risk
Sjukstugan i Malung och Sälen	Vårdinrättning för akutsjukvård. Hanterar flera kemikalier, bland annat syrgas.
Äldreboenden i Malung	Stora byggnadskomplex med många sängliggande och dementa människor som behöver hjälp vid utrymning.
Äldreboenden i Lima	Stora byggnadskomplex med många sängliggande och dementa människor som behöver hjälp vid utrymning.
Äldreboende i Transtrand	Större byggnadskomplex med många sängliggande och dementa människor som behöver hjälp vid utrymning.

Vårdanläggningar i Malung-Sälens kommun

4.2.5 SAMLINGSLOKALER

För lokaler där fler än 150 personer får vistas samtidigt ställs högre krav på brandskyddet i byggprocessen. Bland annat krävs särskilda ytskikt, viss bredd på utrymningsvägar liksom utrymningslarm. En brand i en samlingslokal kan innebära att väldigt många människor behöver utrymma samtidigt, och då personerna kan vara påverkade av alkohol kan utrymningen fördröjas. Om en utrymningsväg av någon anledning är blockerad försvåras utrymningen ytterligare. Risk finns att alla människor inte hinner sätta sig i säkerhet innan kritiska förhållanden uppstår.

Samlingslokaler är också utsatta för anlagd brand i högre utsträckning än andra, exempel på detta är den förödande diskoteksbranden i Göteborg 1998 då 63 ungdomar omkom.

Räddningstjänsten behöver därför ha förmåga att hjälpa till vid utrymning och genomföra invändig rökdykning för att säkerställa att alla människor kommer ut. Bränder i denna typ av lokal kräver en samtidig förmåga till invändig rökdykning för livräddning, ledning av räddningsinsats och utvändigt släckning.

Behovet av krishantering blir sannolikt mycket stort, vilket innebär att kommunen måste ha förmåga att hantera och bearbeta större kriser – normalt utgörs denna förmåga av en POSOM-grupp.

De större samlingslokalerna är sammanställda i tabellen nedan och finns med i POSOM gruppens inventering gällande uppsamlingsplatser vid större händelser för döda skadade och oskadade.

Objekt	Risk
Folkets park Orrskogen, Malung	Stor mängd människor, ca 1000 personer, risk för påverkan av alkohol. Förhöjd risk för anlagd brand.
Fjällanläggningar	Upp till 5000 personer, risk för påverkan av alkohol samt risk för anlagd brand.

Större samlingslokaler i Malung-Sälens kommun

4.2.6 BOSTÄDER OCH ANDELEN ÄLDRE

Varje år har det inträffat ca 24 000 bränder i bostäder i Sverige. Räddningstjänsten har larmats till ca 6 000 av dessa och omkring 300 personer har omkommit eller skadats allvarligt. För de omkomna är riskfaktorerna nedsatt rörelse- och kognitiv förmåga, missbruksproblematik och rökning. Vid händelser med räddningsinsats handlar det om en relativt sett yngre grupp, ensamstående med barn, arbetslösa, utlandsfödda och låg utbildningsnivå.¹¹

Efterhand som befolkningen blir allt äldre kommer mer vård utföras i hemmet samt att de äldre bor kvar länge med olika stödåtgärder. Andelen äldre är överrepresenterade i statistiken vad gäller dödsbränder. Den gemensamma nämnaren är att de har begränsad förmåga att agera vid en brand i sin bostad.

I planeringen av det förebyggande arbetet bör räddningstjänsten tillsammans med socialtjänsten överväga behovet av stöd till den enskilde vad det gäller äldre som bor kvar i hemmet med stöd från kommunen. Räddningstjänsten behöver upprätta samverkan med regionen för att identifiera om och när det sker vård i hemmet som kan påverka möjligheten till utrymning.¹²

4.3 BRAND UTOMHUS

Flest räddningsinsatser till bränder utomhus har varit till bränder i skog och mark (30 %), följt av bränder i personbil eller annat vägfordon (29 %) och bränder i avfall eller återvinning (13 %) under perioden 1998–2019. En ökning av avsiktliga bränder i fordon och i avfall eller återvinning kan vara ett tecken på social oro och bör följas upp månadsvis per kommun så att det går att begränsa tidigt.¹³

¹¹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats – Nationellt underlag för kommunernas arbete med framtagande av kommunala handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2021

¹² Malung-Sälens kommun, Riskanalys olyckor som kan föranleda räddningsinsatser, mandatperioden 2019–2022

¹³ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats – Nationellt underlag för kommunernas arbete med framtagande av kommunala handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2021

Antalet bränder utomhus i Malung-Sälen ligger över motsvarande jämförbar nationell nivå.¹⁴ Mätmetoden att mäta mot invånarantalet blir emellertid missvisande för en turistkommun med många besökare under delar av året.

Malung-Sälen			Hela landet		
År ▼	Antal insatser		År ▼	Antal insatser	
	Totalt	Per 1000 inv		Totalt	Per 1000 inv
2011	25	2,44	2011	14 494	1,53
2012	23	2,26	2012	12 204	1,28
2013	34	3,38	2013	15 115	1,57
2014	38	3,81	2014	14 541	1,49
2015	24	2,39	2015	13 257	1,35
2016	25	2,48	2016	17 385	1,74
2017	19	1,88	2017	17 168	1,70
2018	60	5,94	2018	20 321	1,99
2019	20	1,97	2019	15 291	1,48
2020	23	2,26	2020	14 664	1,41
TOTALT			TOTALT		
10 senaste åren	291	28,80	10 senaste åren	154 440	15,53
Snitt			Snitt		
10 senaste åren	29	2,88	10 senaste åren	15 444	1,55

Brand utomhus

4.3.1 BRAND I SKOG ELLER MARK

En omfattande skogsbrand startade den 14 juli 2018 i Tremssjön-Torgås efter långvarig torka och extrem värme. Den 15 juli hanterade Räddningstjänsten i Malung-Sälen tre skogs- och markbränder samtidigt. Branden varade i cirka två veckor och utvecklades till att bli en av de största räddningsinsatserna som Malung-Sälens kommun haft att hantera. Trolig orsak till skogsbranden har fastställts till åsknedslag. Runt 550 hektar produktiv skogsmark och myrmark omfattades av branden. 34 markägare berördes i olika omfattning. Runt 45 brandmän var engagerade per dygn i en period av 12 dygn. En utredning genomfördes som svarade upp mot kommunens skyldighet till att genomföra en olycksutredning.¹⁵

Brandområdet omfattade ca. 550 hektar skogsmark, som utgjordes av cirka 350 hektar produktiv skogsmark och cirka 200 hektar myrmark. Den produktiva skogsmarken utgjordes till stor del av ung tallskog. I detta bestånd har man sett en hög mortalitet. Detta beror på att tallskog som egentligen står bra emot brand inte får denna egenskap förrän efter ca. 30 år. I området finns även delar av äldre skog som har varit utsatta för skogsbränder historiskt. Man kan se så kallade brandljud (en gammal beteckning på tidigare brandskadad skog). Myrmark brukar inte brinna så sent på skogsbrandsäsongen, som nu skedde i juli. Luftfuktigheten brukar vara högre än vad som var fallet denna extremsommars. Myrmark anses vara ekologiskt gynnad av skog och markbrand. Inom brandområdet finns en registrerad nyckelbiotop, som sträcker sig genom en i en sänka i brandområdet.

¹⁴ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps statistik och analysverktyg IDA

¹⁵ Prospero Management, Olycksutredning skogsbranden Tremssjön-Torgås sommaren 2018, 2018-12-28

Markägare utgörs av privata, allmänna, kommunala och statliga ägare.

Stora ägare är Lima Besparingsskog, en allmänning som lyder under allmänningsslagen, Malung-Sälens kommun samt Länsstyrelsen i Dalarna. Totalt blev 34 markägare berörda av branden.

Vid övertagande efter räddningsinsats, som görs enligt LSO, enades markägare om att Malung-Sälen Vakt & Service AB fick uppgiften att samordna bevakning av brandområdet. Bevakningen pågick i ca två veckor efter avslutad räddningsinsats.

Övertagandet diskuterades och hanteringen för bevakning fastställdes vid ett möte som anordnades på Folkets Hus den 28 juli, med kommunchef, markägare, försäkringsbolag, och restvärdesledare från Nerikes Brandkår.

Den stora utmaningen för återställning efter branden blir att återbeskoga, plantera, den avbrunna produktiva skogsmarken.

En olycksutredning genomfördes och det framkom flera erfarenheter som syftar till att framför allt stärka Malungs-Sälens räddningstjänsts förmåga att leda större och längre räddningsinsatser. Det finns även rekommendationer för att skapa bättre ordning och reda genom att tydliggöra den interna organisationen vid insats och det viktiga avslutet av en räddningsinsats. Erfarenheterna är inarbetade i organisationen.

4.3.2 BRAND I FORDON

På fordonssidan pågår en intensiv utveckling av alternativa bränslen till bensen, diesel och etanol. Elektrifiering går snabbt. Litium jon batterier kan vid en krock få en så kallad termisk rusning som leder till att det utvecklas en mycket giftig gas, vätefluorid, bildas. Det kan även innebära att batterierna åter-antänder långt efter att branden är släckt. Även vätgas används redan idag som bränsle. Räddningstjänsten måste lära sig hur det påverkar en räddningsinsats vid olycka eller brand.¹⁶

4.4 TRAFIKOLYCKA

Räddningstjänsten larmades till drygt 20 000 trafikolyckor under år 2019, nationellt sett. Under den senaste tioårsperioden har antalet ökat från 15 874 år 2009 till 20 116 år 2019, vilket motsvarar en ökning med 27 %. Ökningen har pågått under en längre tid och kan främst förklaras av ändrade larmrutiner och inte av att det sker så många fler trafikolyckor. Nivån på antal omkomna har emellertid varit rekordlåg och den långsiktiga trenden har varit minskande. De flesta som omkommer i olyckor har varit i dagsljus, i uppehållsväder och/eller på torra vägar. Få har omkommit på vägar med hög hastighetsgräns (100–120 km/h).¹⁷

Antalet insatser per 1000 invånare vid trafikolyckor i Malung-Sälens kommun visar i ett snitt på 10 år en betydligt högre nivå (4,18) än motsvarande antalet insatser nationellt (1,8).¹⁸ Förklaringen är sannolikt den ökade trafiken för turism som både besökare till fjällen och kommunens återkommande evenemang ger.

¹⁶ Malung-Sälen "Riskanalys olyckor som kan föranleda räddningsinsatser, mandatperioden 2019–2022"

¹⁷ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats – Nationellt underlag för kommunernas arbete med framtagande av kommunala handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2021

¹⁸ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps statistik och analysverktyg IDA

Malung-Sälen		
År ▼	Antal insatser	
	Totalt	Per 1000 inv
2008	39	3,76
2009	39	3,75
2010	48	4,63
2011	41	4,00
2012	43	4,22
2013	19	1,89
2014	34	3,41
2015	52	5,18
2016	47	4,66
2017	48	4,75
2018	54	5,34
2019	43	4,24
2020	42	4,13
Totalt 10 senaste åren	423	41,82
Snitt 10 senaste åren	42	4,18

Hela landet		
År ▼	Antal insatser	
	Totalt	Per 1000 inv
2008	14 415	1,56
2009	15 874	1,70
2010	16 223	1,72
2011	14 306	1,51
2012	16 824	1,76
2013	15 659	1,62
2014	16 260	1,67
2015	18 277	1,86
2016	19 864	1,99
2017	20 748	2,05
2018	20 475	2,00
2019	20 158	1,95
2020	16 850	1,62
Totalt 10 senaste åren	179 421	18,03
Snitt 10 senaste åren	17 942	1,80

Trafikolycka

4.5 OLYCKA MED FARLIGA ÄMNEN

Olycka med farliga ämnen innefattar främst utsläpp av farliga ämnen och kan dels ske i anslutning till byggnader/verksamheter såsom industrier, bensinstationer, laboratorier och ishallar, dels i samband med transporter på väg eller järnväg, s.k. farligt gods-olyckor. Farliga ämnen kan exempelvis vara brandfarliga, explosiva, giftiga, frätande eller radioaktiva. Dessa typer av olyckor kan leda till allvarliga skador på liv, hälsa, egendom och miljö samt kräva omfattande räddningsinsatser.

Det har varit en kontinuerlig ökning av olyckor med farliga ämnen. Troligtvis beror förändringen de senare två åren på att mindre händelser såsom tillbud har dokumenterats oftare än tidigare i och med att olyckstypen "begränsat läckage av drivmedel eller olja" införts, samt att det står i händelsetypen "fara för".¹⁹

Antalet insatser per 1 000 invånare vid olycka med farliga ämnen i Malung-Sälens kommun visar i ett snitt på 10 år en jämförbar nivå.²⁰

¹⁹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats – Nationellt underlag för kommunernas arbete med framtagande av kommunala handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2021

²⁰ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps statistik och analysverktyg IDA

Malung-Sälén		
År ▼	Antal insatser	
	Totalt	Per 1000 inv
2011	4	0,39
2012	2	0,20
2013	7	0,70
2014	3	0,30
2015	6	0,60
2016	4	0,40
2017	5	0,49
2018	2	0,20
2019	3	0,30
2020	5	0,49
Totalt 10 senaste åren	41	4,06
Snitt 10 senaste åren	4	0,41

Hela landet		
År ▼	Antal insatser	
	Totalt	Per 1000 inv
2011	2 582	0,27
2012	2 447	0,26
2013	2 586	0,27
2014	2 724	0,28
2015	2 766	0,28
2016	2 912	0,29
2017	2 955	0,29
2018	3 339	0,33
2019	3 351	0,32
2020	3 349	0,32
Totalt 10 senaste åren	29 011	2,91
Snitt 10 senaste åren	2901,1	0,29

Olyckor med farliga ämnen

För att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och begränsa följderna för människor och miljö har EU antagit det så kallade Sevesodirektivet. Arbetet påbörjades efter en allvarlig och uppmärksammas olycka i mitten av 70-talet i staden Seveso i Italien, där dioxiner släpptes ut som förorenade 25 kvadratkilometer mark och förgiftade ett stort antal människor och djur. I Malung-Sälens kommun finns företag som berörs av Seveso-direktivet, se tabellen nedan. Information till allmänheten om dessa finns på kommunens hemsida.²¹

Objekt	Risk
Maserfrakts bergtäkt Stormon	Täkten är belägen cirka 7,5 kilometer nordost om Rörbäcksnäs. Omgivningen runt bergtäkten består av skogsmark och fjällandskap. Inga närboende finns inom en radie av 2 km. Vid bergtäkten kan explosiva ämnen, oxiderande ämnen och brandfarliga ämnen förekomma. Övriga farliga ämnen utgörs av dieselolja för drift av maskiner, eldningsolja för drift av asfaltverk samt mindre mängder gasol.
Svevias bergtäkt Sködrisberget/Grimsmyrheden	Täktområdet ingår i ett större sammanhängande skogsområde med kuperad skogsmark. Avståndet till Malung

²¹ www.malung-salen.se

	är ca 2 mil. De kemikalier som används är drivmedel samt oljor i olika former. Sprängmedelsrester kan ge läckage av kväve. Vid större spill eller utsläpp kan mark och ytvatten påverkas negativt.
Gudmundssons Kross & Åkeri Gamla Fjällvägens bergtäkt	Täkten är belägen ca 900 m nordväst om Sälens by. Max 40 ton sprängämne hanteras inom täktverksamheten. Ingen hantering av farliga ämnen utöver diesellojja.

Seveso-företag i Malung-Sälens kommun

4.6 NATUROLYCKA

Naturolyckor såsom översvämningar i vattendrag eller med anledning av skyfall, ras och skred etcetera kan även dessa leda till allvarliga skador på liv, hälsa, egendom och miljö samt ge behov av omfattande räddningsinsatser.

Räddningstjänsten larmades till runt 1 000 naturolyckor per år över hela landet mellan 2018–2019. Drygt hälften av händelserna handlade om stormskador och ca en fjärdedel om översvämning av dagvatten eller avloppssystem. Hur många händelser räddningstjänsten larmats ut till ger en indikation över hur många händelser som inträffat i landet, men statistiken har begränsningar. Vid större händelser kan skiljelinjen mellan vad som betraktas av räddningstjänsten som flera insatser respektive en sammanhängande insats variera. Dessutom sker det flera händelser i landet där räddningstjänsten aldrig är inblandad.²²

Antalet insatser per 1 000 invånare vid olycka med naturolycka i Malung-Sälens kommun visar i ett snitt på 10 år en jämförbar nivå.²³

Malung-Sälen			
År ▼	Antal insatser		Per 1000 inv
	Totalt	Per 1000 inv	
2018	4	0,40	
2019	0	0,00	
2020	6	0,59	
Totalt 3 senaste åren	10	0,99	
Snitt 3 senaste åren	3	0,33	

Naturolyckor

Hela landet			
År ▼	Antal insatser		Per 1000 inv
	Totalt	Per 1000 inv	
2018	944	0,09	
2019	1 041	0,10	
2020	1 557	0,15	
Totalt 3 senaste åren	3 542	0,34	
Snitt 3 senaste åren	1 181	0,11	

²² Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats – Nationellt underlag för kommunernas arbete med framtagande av kommunala handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2021

²³ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps statistik och analysverktyg IDA

4.6.1 ÖVERSVÄMNING

Med översvämning menas att vatten täcker ytor utanför den normala gränsen för sjö, vattendrag eller hav. Antal räddningsinsatser till översvämning av vattendrag över landet visar en nedåtgående trend sedan olyckstypen infördes i insatsrapporteringen år 2005. Variationen har varit stor och antalet händelser per år har varit relativt litet. Konsekvenserna kan dock potentiellt bli väldigt stora. Flest insatser i genomsnitt har skett under perioden juli-augusti och under december.

Vid hälften av insatserna under åren 2018–2019 rapporterades ingen skada och vid ca 40 % skedde en egendomsskada. Översvämning av vattendrag ledde vid ett fåtal fall (ca 3 ggr/år) till en inträffad eller överhängande fara för störning av samhällsviktig verksamhet.²⁴

Översvämningar utmed sjöar och vattendrag inträffar oftast under perioder med riklig och långvarig nederbörd och när markvattenhalterna är höga, dvs att markporerna är fyllda med vatten så att marken inte kan ta upp mer vatten. Ofta kan sådana perioder uppstå i samband med snösmältning. Översvämningarna kan då ofta bli långvariga och vattnet sjunker undan långsamt.

Inom arbetet med EU:s översvämningsdirektiv är Malungs tätort en av 18 tätorter i landet där översvämningsrisken bedömts vara betydande. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelserna har tagit fram hot- och riskkartor som beskriver vilka områden som hotas av översvämning och vilka objekt och verksamheter som riskerar att översvämmas. För att minska de ogynnsamma konsekvenserna av översvämningar har Länsstyrelsen Dalarna tagit fram en riskhanteringsplan för Malungs tätort.²⁵ I arbetet med riskhanteringsplanen har länsstyrelsen haft dialog med Malung-Sälens kommun om översvämningsrisker och åtgärdsbehov. Följande avsnitt är sammanfattningar och slutsatser från riskhanteringsplanen.

För Malungs tätort skulle översvämning vid högsta beräknade flöde²⁶ påverka alla de fyra fokusområdena människors hälsa, miljö, kulturarvet och ekonomisk verksamhet. Inom området som hotas av översvämning vid högsta beräknade flöde bor 3050 personer, 493 arbetsställen berörs och 1919 personer har sina arbetsplatser inom området. I riskområdet finns bland annat ett vattenskyddsområde, Europaväg 45, väg 66 och Malungs kyrka. Inom området för dagens 100-årsflöde²⁷ bor 652 personer och 677 personer har sina arbetsplatser i området, vilket är över är över gränsvärdet på 100 boende och 100 anställda i MSB:s urvalsprocess för tätorter där översvämningsrisken bedöms vara betydande.

Inom riskområdet för översvämning i Malungs tätort finns ingen miljöfarlig verksamhet som kan orsaka större utsläpp av föroreningar. Översvämning av förorenad mark riskerar däremot att förorena dricksvattnet och bedöms vara den största risken för att yt- och grundvatten inte uppnår god status på grund av översvämning.

²⁴ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats – Nationellt underlag för kommunernas arbete med framtagande av kommunala handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2021

²⁵ Länsstyrelsen Dalarnas Län, Riskhanteringsplan för Malungs tätort - enligt förordning om översvämningsrisker, Dnr:451-6124-15

²⁶ Beräkningen bygger på en systematisk kombination av kritiska faktorer som bidrar till ett flöde (regn, snösmältning, hög markfuktighet, högt vattenstånd i sjöar samt magasinsfyllning i reglerade vattendrag)

²⁷ Ett hundraårsflöde är det vattenflöde som på en viss plats i vattendraget statistiskt sett inträffar i genomsnitt en gång på hundra år. Sannolikheten att ett 100-årsflöde blir verklighet under en hundraårsperiod är 63 procent och under en 50-årsperiod 39 procent.

Länsstyrelsen i Dalarnas län Riskhanteringsplan för Malungs tätort, 2015–2021, har ett antal uppföljningsbara resultatmål som konkretiserar vad man vill skydda och förebygga. Planen utgör en vägledning för kommunens åtgärder. Riskhanteringsplanen ska följas upp årsvis. Av uppföljningen 2019 framkommer genomförda och pågående insatser från Länsstyrelsen, Malung-Sälens kommun samt VAMAS, Vatten och Avfall i Malung-Sälen AB. Bland annat har en utredning av pumpkapaciteten genomförts, vilken föranlett att en extra vattenpump har installerats. Det återstår emellertid ett antal åtgärder som inte är genomförda enligt plan, som till exempel att ta fram en plan för nödvattenförsörjning.²⁸

Länet har en samordnad regional beredskapsplanering för översvämning och dammbrott. Älvgruppen är ett forum för att utveckla översvämnings- och dammhaveriplanering. Länets kommuner deltar i gruppen som träffas två gånger per år samt vid behov.

4.6.2 RAS ELLER SKRED

Ett ras är en massa av jord (bestående av sand, grus, sten eller block) eller en del av en bergsslänt, som kommer i rörelse. I ett skred blir de enskilda delarna sammanhängande, åtminstone i början. Om slänten är lång och brant kan vattenmättade jordmassor från ett högt beläget moränskred strömma nedför slänten som en så kallad slamström.

Utvecklingen av räddningsinsatser till ras, skred eller slamström påverkas av olika förändringar i rapporteringssystem. Kvantitativa bedömningar av dessa insatser bör ske med försiktighet, eftersom antalet är så få. Insatserna är nationellt sett relativt jämnt fördelade över året. Vid ca 45 % av insatserna under åren 2018–2019 rapporterades egendomsskada och vid en tredjedel skedde ingen skada. Ras, skred eller slamström ledde vid ett fåtal fall (ca 4 ggr/år) till en inträffad eller överhängande fara för störning av samhällsviktig verksamhet. Ras eller skred är beroende av lokala förhållanden och sannolikheten förväntas öka till följd av klimatförändringen. Händelserna kan få mycket stora direkta och indirekta konsekvenser.²⁹

Av Länsstyrelsen i Dalarnas läns planeringsunderlag illustreras ett område längs med Västerdalälven som består av erosionsbenägen jordart. I Malung tätort och i höjd med Sörnäs-Torgåsmon finns skredriskområden.³⁰ Områdena kring Sörnäs-Torgåsmon och Malung finns beskrivna i en förstudie från SIG och MSB från 2013.³¹

Även översiktsplanen, samt tillägg till planen, för Malung-Sälens kommun beskriver att det i några områden finns risk för erosion, ras, skred och översvämning. Även i andra områden än dessa kan risk föreligga. All utbyggnad behöver prövas vad gäller erosion, ras skred och översvämningar, där det kan förekomma.³²

Klimatförändringarna tyder på ökade risker för ras- och skred. Det är viktigt att fånga upp geotekniska säkerhetsrisker och behov av åtgärder tidigt i planprocessen. Ett

²⁸ Länsstyrelsen Dalarna, Uppföljning Malung_2019

²⁹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats – Nationellt underlag för kommunernas arbete med framtagande av kommunala handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2021

³⁰ Länsstyrelsen Dalarnas Län, Planeringsunderlag

³¹ SGI och MSB, Malung-Sälen och Älvdalens kommuner, Dalarnas län Förstudie för översiktlig kartering av stabilitetsförhållandena i bebyggda områden samt dokumentation av befintliga geotekniska undersökningar

³² Malung-Sälens kommun, TILLÄGG TILL ÖVERSIKTSPLAN FÖR MALUNG-SÄLENS KOMMUN - LANDSBYGDSTUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN

kunskapsunderlag och vägledning för planering med hänsyn till risker för översvämning och ras- och skred bedöms vara prioriterat som åtgärd för att förebygga skador i framtiden.³³

4.7 DRUNKNING

Nationellt sätt har omkring 100 personer har omkommit per år i drunkningsolyckor, och ungefär lika många har skadats allvarligt. Riskgrupper har varit medelålders individer och män. Alkohol har varit en vanlig riskfaktor. Drunkningsolyckorna har varit väderberoende och fler händelser har skett under sommaren. Den vanligaste specificerade aktiviteten vid en dödsolycka har varit fritidsbåt följt av bad. Trenden över tid för att omkomma till följd av drunkning har varit minskande.³⁴

I glesbygdsområden är chanserna till upptäckt och räddning lägre, särskilt i samband med låga vattentemperaturer, dålig mobiltelefon täckning och långa framkörningstider för räddningstjänsten. Det är dock viktigt att framhålla att statistiken enbart talar om var en omkommen person varit folkbokförd, inte var hon eller han har drunknat. Det framgår alltså inte om den omkomne befunnit sig på annan ort vid olyckstillfället, exempelvis i samband med semester. Räddningstjänsterna gör insatser vid drunkningar och drunkningstillbud. Även dessa insatser har minskat över tid. Då räddningstjänsten inte larmas för alla drunkningar eller drunkningstillbud är statistiken inte heltäckande men den ger fingervisning om var de flesta drunkningarna eller tillbudena sker.

Antalet insatser kopplat till drunkningsolyckor i Malung-Sälen är jämförbara med motsvarande nivåer nationellt.³⁵

Malung-Sälen			
År ▼	Antal insatser		Per 1000 inv
	Totalt	Per 1000 inv	
2008	0	0,00	
2009	1	0,10	
2010	2	0,19	
2011	2	0,19	
2012	1	0,10	
2013	0	0,00	
2014	1	0,10	
2015	2	0,20	
2016	1	0,10	
2017	2	0,20	
2018	3	0,30	
2019	3	0,30	
2020	0	0,00	

Hela landet			
År ▼	Antal insatser		Per 1000 inv
	Totalt	Per 1000 inv	
2008	369	0,04	
2009	393	0,04	
2010	338	0,04	
2011	361	0,04	
2012	341	0,04	
2013	417	0,04	
2014	394	0,04	
2015	480	0,05	
2016	589	0,06	
2017	582	0,06	
2018	712	0,07	
2019	606	0,06	
2020	706	0,07	

³³ Länsstyrelsen Dalarnas Län, Riskhanteringsplan för Malungs tätort - enligt förordning om översvämningrisker

³⁴ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats – Nationellt underlag för kommunernas arbete med framtagande av kommunala handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2021

³⁵ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps statistik och analysverktyg IDA

TOTALT		
10 senaste åren	15	1,48
Snitt		
10 senaste åren	1,5	0,15

TOTALT		
10 senaste åren	5 188	0,52
Snitt		
10 senaste åren	518,8	0,05

Drunkning

Kommunen ska, som ägare eller nyttjanderättshavare till anläggning eller verksamhetsutövare i anläggning, se till att anläggningen uppfyller kraven i gällande lagstiftning. Då kommunen är tillsynsmyndighet för LSO, plan- och bygglagen (PBL), Boverkets byggregler (BBR) och andra föreskrifter, ska kommunen genomföra tillsyn av såväl privata som egna anläggningar på det sätt som är rimligt i det enskilda fallet. Malung-Sälens har två kommunala badplatser där tillsyn sker var fjärde år.

Kommunala verksamheter vid vatten ska bedrivas på ett säkert sätt, undervisning i simning och vattensäkerhet ska ske i skolan enligt läroplan och kommunen ska bistå med akut hjälp och stöd vid drunkningsolyckor. Kommunen ska också genom rådgivning, information eller på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO, d.v.s. att kunna larma vid olycka och ha kunskap om skälig nivå av livräddningsutrustning vid anläggningar. Efter en drunkningsolycka ska kommunen göra en olycksundersökning. Malung-Sälens kommun har haft utmaningar med att bedriva simundervisning då kommunen saknar egen simhall och det varit svårt att hyra in sig hos andra kommuner med anledning av pågående pandemi. Vid allvarigare olyckor genomför kommunen en olycksundersökning, vilket även innefattar drunkningstillbud. Livräddningsutrustning finns på flera platser i kommunen, men bedömningen är att den kan behöva ses över.

4.8 KRITISK INFRASTRUKTUR

Scandinavian Mountains Airport

I december 2019 öppnades Sveriges största regionala flygplats, Scandinavian Mountains Airport, mellan Sälens och norska Trøysil. Flygplatsen har byggts och ägs av det lokala näringslivet och förväntas locka många nationella och internationella besökare. Verksamheten började med flygningar tre dagar i veckan.

Enligt regelverket, Transportstyrelsen TSFS 2019:25 som bygger på en internationell överenskommelse, ska den som driver flygplatsen tillhandahålla räddningstjänst för kommersiella flygtransporter. För att upprätthålla den lokala räddningstjänstberedskapen inom flygplatsen är driftspersonal utbildad och utrustad för att svara för räddningstjänstberedskapen.

Det ska dessutom finnas en planering som samordnas med lokalsamhällets plan för nödsituationer. Ett haveri är att betrakta som kommunal räddningstjänst förutom den initiala brandsläckningsinsatsen för att möjliggöra utrymning av planet. Planeringen sammanställs i en haveriinstruktion som är upprättad för flygplatsen.

Flygplatsen har vid start av verksamheten en planering för ca 300 rörelser fördelat på veckodagarna torsdag, lördag och söndag under högsäsong. Trafiken beräknas öka med en med ca 100 rörelser per år. Ambitionen är att flygplatsen ska kunna ta mot trafik hela året. Flygplatsen är godkänd för att kunna ta mot riktigt stora plan.

Västerdalsbanan

Västerdalsbanan är en enkelspårig bana mellan Repbäcken (nordväst om Borlänge) och Malungsfors. Västerdalsbanan är en lågtrafikerad och enkelspårig bana som inte är elektrifierad. Banan är sedan hösten 2019 återöppnad mellan Rågsveden och Malungsfors för att trafikerar av godståg som i huvudsak ska försörja trävaruindustrin. Den nya delen Malung-Malungsfors är ett industrispår, och är inte en del av den statliga banan.

Vägnätet

I Malung-Sälens kommun finns fyra vägar av större intresse, se tabell.

Objekt	Risk
Riksväg 66	Riksväg 66 går från Vansbrogränsen genom Malung, vidare mot Sälen och in i Norge. Stor mängd trafik, framförallt mot fjällen. Flygplatsen innebär att transportererna av farligt gods kommer att öka, inte minst med flygbränsle.
Europaväg 45	Europaväg 45 går från gränsen i Torsby genom Malung mot Mora kommun. Stor mängd trafik. Farligt gods led.
Europaväg 16	Europaväg 16 går från gränsen i Torsby genom Malung mot Vansbro kommun. Stor mängd trafik. Farligt gods led.
Vasaloppsvägen	Mindre väg med mycket stort trafikflöde, dels till och från Sälenfjällen men också i samband med Vasaloppets vinter- och sommarvecka. Mycket busstrafik med skidturism, även en del tung trafik förekommer.

Risksatta vägavsnitt i Malung-Sälens kommun.

Trafikolyckor inträffar och oftast innebär det både skador på människor och material. Kommunen måste ha förmåga till losstagning av personer ur både personbilar, lastbilar och bussar eftersom dessa frekvent trafikerar det vägnät som passerar kommunen.

Om det inträffar ett läckage vid transport av farligt gods innebär detta att människor och miljön kan utsättas för exempelvis brandfarliga, giftiga eller frätande gaser. För att hantera en sådan olycka krävs förmåga till dels initial livräddning, dels förmåga att täta och åtgärda eventuella läckage i både brandskyddsdräkt och stänkskydd.

4.9 STORA EVENEMANG

Stora evenemang innebär att fler människor än normalt bor och vistas i kommunen. Detta medför en förändrad kravbild på räddningstjänsten.

En villabrand innebär normalt att en familj förväntas finnas i byggnaden och behöva räddningstjänstens hjälp, men under dessa evenemang kan det innebära att många fler människor vistas i samma villa. Förmågan till livräddning genom rökdykning och stegutrymning behöver därför vara högre under perioder då fler människor än normalt bor och vistas i kommunen.

Ytterligare en konsekvens av dessa evenemang är att trafikintensiteten ökar markant. Olyckorna kan därför medföra att räddningspersonalen har svårt att ta sig fram, men innebär också att skadeutfallet kan vara allvarligare än normalt. Kommunen kan därför behöva sprida ut räddningsresurserna under vissa perioder och exempelvis öka förmågan till losstagning vid trafikolyckor.

Medvetet hot och våld genom exempelvis sprängningar och skjutningar har blivit vanliga i Sverige. Hotbilden för Malung-Sälen ökar med etableringen av flygplats, genomförande av större evenemang samt turismen som ger stora mängder människor i fjällen. Sammantaget ökar risken för att Malung-Sälen blir utsatt för denna typ av händelser.

Vid antagonistiska händelser är det ofta fler parallella ansvar samtidigt. Räddningstjänsten måste ha förmåga till samverkan med andra aktörer och ha kompetens att verka under dessa hotbilder och risker

Malung-Sälens kommun förknippas med följande utmärkande punkter, där samtliga evenemang är en utmaning för dimensioneringen av räddningstjänsten.

Evenemang	Beskrivning
Vasaloppssammanslagningen	I Malung-Sälens kommun går starten för Vasaloppet, såväl under vintern som sommaren. Arrangemanget innebär en utmaning för kommunen varje år, både infrastrukturmässigt och boendeplatsmässigt
Dansbandsveckan i Malung	Dansbandsveckan infaller alltid vecka 29 i Malungs tätort och samlar runt 50 000 människor varje år. Utmaningen för kommunen är bland annat den ökande trafiken, samt att dimensionera för det ökade antalet personer i kommunen.
Folk och Försvar i Sälen	Folk och Försvars rikskonferens om försvars- och säkerhetspolitik arrangeras på Sälens Högfjällshotell under tre dagar i början på varje år. Den samlar drygt 300 deltagare och ett stort antal talare. Konferensen får stor uppmärksamhet i nationell media

Stora evenemang i Malung-Sälens kommun

4.10 DAMMBROTT

Dalälven är en av de stora kraftverksälvarna i landet. Vattnet regleras med dammanläggningar. I Dalälven finns ungefär 15 större dammar. Risken för att en damm ska brista och orsaka översvämning är mycket liten, men om en större damm skulle gå sönder kan stora områden längs älven svämma över. Om Lima kraftverksdamm i Malung-Sälens kommun skulle brista tar det ungefär två timmar innan vattnet når Malungsfors, och cirka fyra timmar innan vattnet når Malung. De områden som blir drabbade är i huvudsak låglänta områden från Malungsfors till Yttermalung på båda sidor älven.

Det har gått ut ett informationsblad till kommunens invånare som kan påverkas vid ett dammbrott. Informationen utgör en plan för vad man ska göra om det blir ett dammbrott som påverkar invånarna. Här finns bland annat utrymningsstationer beskrivna³⁶.

Ett dammbrott i Limadammen kommer innebära fara för översvämning i Malungsfors och söderut. Kommunen måste därför ha förmåga att hantera dessa komplexa händelser, som är dynamiska. Förmåga att leda, samordna och hantera stora komplexa räddningsinsatser krävs.

Objekt	Risk
Limadammen	Större kraftverksdamm i Västerdalälven som vid olycka kan medföra mycket stora konsekvenser för Malung-Sälens kommun, klassas som farlig verksamhet enligt 2 kap. §4 LSO.
Tisjödammen	Kraftverksdamm i Tisjön som vid olycka kan medföra stora konsekvenser för närliggande kommuner i Värmlands län, klassas som farlig verksamhet enligt 2 kap. §4 LSO.

Dammar, som vid olycka kan medföra konsekvenser för Malung-S

5 VÄRDERING

Malung-Sälen har två lokala mål gällande skydd mot olyckor. Målen utvecklas i kapitel 6. Värderingsarbetet har dragit slutsatser med målen som utgångspunkt. I detta kapitel presenteras en värdering för de olyckstyper som särskilt sticker ut i Malung-Sälen. Avsnittet avslutas med en jämförelse mot Åre kommun, en annan landsbygdskommun med stor besöksnäring under vinterhalvåret.

Utmärkande för Malung-Sälen är att det är en landsortskommun med ca 10 000 invånare som är Sveriges största turistmål för vinteraktiviteter. Det innebär att besöksantalet uppgår till över 55 000 - 75 000 personer vid högsäsong. Covid-19 pandemin har ökat trycket på besöksnäringen och säsongen går nu från en vintersäsong till en åretruntsäsong. Förutom besökande turister skapar turistnäringen ett stort antal arbetstillfällen för i huvudsak säsongsanställda. Aktörerna inom turistnäringen genomför och planerar för stora investeringar. Detta har påverkan på kommunens riskanalys. Trafiken på flygplatsen beräknas öka och ambitionen är att flygplatsen ska kunna ta mot trafik hela året. Flygplatsen är godkänd för att kunna ta mot stora plan. Malung-Sälens kommun behöver förbereda sin krisledningsorganisation för att kunna hantera konsekvenserna av ett flyghaveri inom kommunens geografiska område. Beredskapen behöver även anpassas till transporterna av farligt gods i kommunen, som kommer att öka med avseende flygbränsle.

TRAFIKOLYCKOR OCH BRÄNDER

Enligt statistiken är antalet trafikolyckor och bränder i byggnader något högre än riksgenomsnittet. Ökningen av turistnäringen kommer med stor sannolikhet innebära fler

³⁶ Malung-Sälens kommun, Informationsblad "DAMMBROTT Så gör du om en damm i Dalälven Går sönder"

räddningsinsatser i form av bostadsbränder, trafikolyckor mm. Detta skapar utmaningar för personalförsörjningen av räddningstjänsten.

Därutöver är det värt att notera Malung-Sälens ökande andel äldre befolkning, en trend som bedöms fortsätta. Personer i åldersgruppen 80 år eller äldre är enligt den nationella statistiken kraftigt överrepresenterade i dödsbränder. Räddningstjänsten behöver upprätta samverkan med regionen för att identifiera om och när det sker vård i hemmet som kan påverka möjligheten till utrymning.

Den ökade frekvensen av trafikolyckor samt brand eller brandtillbud i dess nuvarande form bedöms rymmas inom den nuvarande räddningstjänstorganisationens förmåga. Den kommande utvecklingen kommer emellertid kräva en förmåga att agera i större och mer komplexa byggnader. Därutöver behöver räddningstjänsten säkerställa en förmåga att agera på två samtida räddningstjänstinsatser inom Sälenfjällen, alternativt ha en förmåga att agera på en större insats. Kommunen måste ha en förmåga att självständigt agera till förstärkning kommer från andra brandstationer. Kommunen har historiskt sett kunnat hantera alla de olyckor som hänt genom kommunala räddningsinsatser utan någon brist på resurser genom samverkan. Med en förstärkning i sydvästra delen av Sälenfjällen bedöms att det finns förmåga att möta en ökad olycksfrekvens.

Den till ytan stora kommunen medför att det blir långa responstider till flera delar av kommunen. Genom att ställa krav på att publika anläggningarna, hotell med mera inom Sälenfjällen ska vara försedda med automatiska vattensprinkler och ett generellt krav på att utrymning ska kunna genomföras utan stöd av räddningstjänsten kan dessa åtgärder minska konsekvenserna av de lite längre responstiderna. Detta räcker dock inte i den sydvästra delen av Sälenfjällen utan här behövs en ny räddningsstyrka byggas upp för att möta nuvarande bebyggelse och planerad bebyggelse, både vad det gäller responstider och numerär. För att korta responstiderna kan det bli aktuellt att pröva civil insatsperson, och samverkan med väktarbranschen.

Sedan maj 2020 ingår Malung-Sälen i Räddningsregions Bergslagens lednings-samverkan. Det är ett samarbete om gemensam ledning för räddningstjänsterna i Dalarna med vissa undantag, Värmland, Örebro län samt delar av Västra Götaland. Malungs-Sälen förfogar över en egen lokal insatsledare och vid behov av utökad laddningskapacitet erhålls ledningsförstärkning från regionen. Kommunen har därmed kapacitet att leda långvariga och/eller komplexa händelser samt flera samtida händelser.

Med krav på förhöjt byggnadstekniskt brandskydd vid långa responstider samt ökad beredskap i Sälenfjällen, lednings-samverkan inom Räddningsregion Bergslagen samt övriga möjliga åtgärder bedöms att det blir ett skäligt brandskydd som lever upp till lagens intentioner att med hänsyn till de lokala förhållandena att det ska vara ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

DRUNKNING

Inom ramen för nuvarande tillsyn genomför räddningstjänsten endast tillsyn av de två kommunala badplatserna, något som sker vart fjärde år. Räddningstjänsten bör pröva tillsyn av kommunala badplatser samt se över tillsynsintervallen.

NATUROLYCKOR

Statistiken avseende inträffade naturolyckor såsom översvämningar samt ras och skred visar inte på någon förhöjd hotbild för Malung-Sälens kommun. Men en framtidsspaning gör gällande en klimatförändring med en ökad medeltemperatur som kan innebära att extrema vädersituationer kommer att uppträda oftare även i Sverige. Klimatförändringarna kan exempelvis yttra sig som häftigare skyfall och ökad risk för översvämningar samt ras och skred.

Malungs tätort är en av 18 tätorter i landet där översvämningsrisken bedömts vara betydande. Konsekvenserna av översvämningar för Malung-Sälen är således stora – och hotet bör därför tas på största allvar. Kommunen behöver fortsätta arbeta enligt riskhanteringsplanen och vidta de åtgärder som kvarstår. Att inte genomföra åtgärderna kan både vara en orsak till att skapa ett nödläge och föranleda svårigheter att genomföra räddningsinsats vid en händelse som uppstått. Inom VAMA:s ansvarsområde behöver särskilt fokus läggas på att ta fram en nödvattenplan.

JÄMFÖRELSE MED ÅRE

Åre kommun har ett likvärdigt antal invånare men färre gästnätter per invånare (58) än Malung-Sälens kommun (76).³⁷ Åre kommun har fyra brandstationer och ett räddningsvårn.

Antalet insatser per 1000 invånare vid trafikolyckor i Malung-Sälens kommun visar i ett snitt på 10 år en betydligt högre nivå (4,18) än motsvarande antalet insatser nationellt (1,8).³⁸ Åre visar höga samma avvikelse från den nationella statistiken (4,2). Förklaringen är sannolikt den ökade trafiken för turism som både besökare till fjällen och kommunernas återkommande evenemang ger.

Malung-Sälen			Åre			Hela landet		
År ▼	Antal insatser Tot.	Per 1000 inv	År ▼	Antal insatser Totalt	Per 1000 inv	År ▼	Antal insatser Totalt	Per 1000 inv
2008	39	3,76	2008	31	3,02	2008	14 415	1,56
2009	39	3,75	2009	33	3,21	2009	15 874	1,70
2010	48	4,63	2010	29	2,82	2010	16 223	1,72
2011	41	4,00	2011	28	2,73	2011	14 306	1,51
2012	43	4,22	2012	40	3,84	2012	16 824	1,76
2013	19	1,89	2013	30	2,88	2013	15 659	1,62
2014	34	3,41	2014	39	3,69	2014	16 260	1,67
2015	52	5,18	2015	51	4,78	2015	18 277	1,86
2016	47	4,66	2016	50	4,51	2016	19 864	1,99
2017	48	4,75	2017	73	6,48	2017	20 748	2,05
2018	54	5,34	2018	58	5,03	2018	20 475	2,00
2019	43	4,24	2019	49	4,18	2019	20 158	1,95
2020	42	4,13	2020	47	3,90	2020	16 850	1,62
Totalt 2010–2020	423	41,82	Totalt 2010–2020	465	42,02	Totalt 2010–2020	179 421	18,03
Snitt 2010–2020	42	4,18	Snitt 2010–2020	47	4,20	Snitt 2010–2020	17 942	1,80

Trafikolycka

³⁷ SKR, Kommungruppsindelning 2017 OMARBETNING AV SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTINGS KOMMUNGRUPPSINDELNING, ISBN/Bestnr: 978-91-7585-455-7

³⁸ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps statistik och analysverktyg IDA

SAMMANFATTNING

Sammanfattningsvis utmärker sig Malung-Sälen i statistiken avseende frekvensen av vissa olyckstyper. För kommunens del är det emellertid snarare konsekvenserna av särskilt svåra händelser som kan inträffa som särskilt bör beaktas och hanteras genom de åtgärder som står i fokus i Handlingsprogrammet. Med tanke på risken för de händelser som den ökade besöksnäringen kan föra med sig behöver särskilt fokus riktas mot beredskapen i Sälenfjällen. Kommunen behöver även anpassa sitt förebyggande arbete. Därutöver behöver kommunen fortsätta sitt arbete inom klimatanpassning.

6 MÅL

Av 1 kap. 1 § i lag om skydd mot olyckor framgår att kommunen ska ha ett tillfredsställande och likvärdigt skydd som ska beakta de lokala förhållanden som finns i kommunen.

Det nationella målet för räddningstjänst som finns i 1 kap. 3§ LSO innebär att de räddningsinsatser som kommunen ska genomföra ska organiseras och planeras på sådant sätt att insatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

År 2010 antog MSB på regeringens uppdrag en nationell strategi för hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda. Den vision som formulerades innebar att:

- *Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand*

Vid revideringen av lag om skydd mot olyckor tillkom ett nationellt mål för det förebyggande arbetet.

- *Det nationella målet för den förebyggande verksamheten i 1 kap. 3 a § LSO innebär att verksamheten ska planeras, organiseras och utföras så att den effektivt bidrar till att förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra dödsfall och allvarliga skador.*

Kommunfullmäktige har fastställt två kommunala mål ("Säkerhetsmål") som syftar till att omsätta de nationella målen i den dagliga kommunala verksamheten.

- *Kommunen ska kunna leda och hantera olyckor på ett effektivt och professionellt sätt i syfte att så snabbt som möjligt bryta skadeutvecklingen när den enskildes förmåga inte längre räcker till, genom egna räddningstjänståtgärder, genom samverkan inom och med andra kommuner samt genom samverkan med andra myndigheter och organisationer.*
- *Antalet människor som skadas eller omkommer i olyckor ska minska årligen, genom att kunskapen och förmågan hos allmänheten om olycksförebyggande och olyckshanterande åtgärder kontinuerligt ökar där målet är att den enskilde alltid ska kunna genomföra den första skadebegränsande åtgärden vid en olycka.*

Det som är utmärkande för Malung-Sälens kommun är antalet besökare i kommunen och den trend som går mot en besöksnäring året runt. Utvecklingen går mot större och mer komplexa byggnader, vilka skapar utmaningar för nuvarande räddningstjänstorganisation. Den kommunala räddningstjänstens förmåga måste anpassas efter både befintliga och kommande risker för att Malung-Sälen ska kunna nå de nationella målen utifrån sin lokala riskbild.

Mål	Beslutande
-----	------------

Minska responstiderna i västra delen av Sälenfjällen.	Kommunfullmäktige
Skapa förmåga till självständig insats i Sälenfjällen under en timmas tid med b.la kontinuerlig rökdykning och vattenförsörjning.	Kommunfullmäktige
Planera för räddningstjänst under höjd beredskap	Räddningsnämnden
Fastställa tillsynsplan enligt de nya forskrifterna innehållande objekt och frister	Räddningsnämnden
Tydliggöra kommunens stöd till den enskilde	Räddningsnämnden
Det av räddningsnämndens fastställda mål planeras och följs upp årligen utifrån i forskrifterna obligatoriska områden: <ul style="list-style-type: none"> • Tillsyn • Stöd till den enskilde • Rengöring och brandskyddskontroll • Övriga förebyggande insatser 	Räddningsnämnden
Tillsammans med Stadsbyggnadsnämnden säkerställa rutinerna för remittering av planärenden till Räddningsnämnden	Räddningsnämnden
Tillsammans med Stadsbyggnadsnämnden säkerställa fortsatt krav på förhöjt brandskydd i Sälenfjällen.	Räddningsnämnden
Följa upp Länsstyrelsen i Dalarnas län Riskhanteringsplan för Malungs tätort, 2015–2021 gällande översvämningar.	Räddningsnämnden (koordinerande)

7 FÖREBYGGANDE – FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för risk- och säkerhetsarbetet inom kommunen och kommunens geografiska område. Varje förvaltning och bolag bär ansvar för risk- och säkerhetsarbetet inom sitt verksamhetsområde. De ska, om behov uppstår, samverka med varandra och bistå med lämpliga resurser vid övriga händelser. Samtliga medarbetare ska göras delaktiga i risk- och säkerhetsarbetet. Arbetet ska inriktas på att den enskilde genom ökad riskmedvetenhet och kunskap själva i högre grad kan ta ansvar för sin egen och sin omgivnings säkerhet. Kommunstyrelsen ska fortlöpande följa upp säkerhetsarbetet och se till att antagna dokument följs.

Räddningsnämnden ska i sitt ansvar för det brandförebyggande arbetet tillse att de lokala målen, handlingsplan och tillsynsplan ska verka i enlighet med de nationella målen. Arbetet

drivs i egen regi, förutom brandskyddskontroll och rengöring av eldstäder som handlas upp av en privat entreprenör.

För den olycksförebyggande verksamheten finns följande resurser och kompetenser:

Kompetens	Resurs
Tillsyn A	Räddningschef
Tillsyn A och B	Brandinspektör
Utbildning, t.ex. heta arbeten, förebyggande brand, HLR m.m.	Brandförman och materialförvaltare

7.1 TILLSYN

Tillsynen är ett viktigt verktyg för att åstadkomma ett skäligt brandskydd och för att säkerställa att de verksamheter som klassas som farlig verksamhet har en tillräcklig förmåga att göra effektiva inledande åtgärder när det inträffar en olycka eller ett tillbud vid anläggningen. Tillsynen av den enskildes brandskydd syftar till att kontrollera att byggnader och anläggningar lever upp till kraven i regelverken, både avseende byggnadstekniskt brandskydd och organisatoriskt brandskydd.

Verktyget tillsyn ska framför allt användas för att säkerställa brandskyddet på sådana byggnader och anläggningar där en eventuell brand kan få stora konsekvenser avseende människors liv, hälsa, egendom och miljö. Utöver de byggnader och anläggningar som återfinns i MSB:s föreskrifter ska tillsyn göras där stora risker föreligger. Industrier är ett exempel på objekt som behöver bedömas utifrån den verksamhet som bedrivs och vilka konsekvenser en brand eller annan olycka i den aktuella byggnaden eller anläggningen skulle kunna medföra. Hur ofta tillsyn av den enskildes skyldigheter ska genomföras ska bero på typen av objekt och erfarenhet från tidigare tillsyn. Erfarenheter från räddningsinsatser är också ett viktigt urvalskriterium för tillsyn och det ska läggas ett särskilt fokus på att få denna erfarenhetsåterföring mellan den operativa verksamheten och den förebyggande för att öka skyddet i vår kommun.

Räddningsnämnden ansvarar för kommunens tillsyn av den enskildes skyldigheter i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Behörig att utföra tillsyn är räddningschef eller dennes delegerade utsedda medarbetare.

Räddningsnämnden svarar för att kommunen genomför tillsynsverksamheten. För detta har Räddningsnämnden fastställt en tillsynsplan. Planen kommer att anpassas till MSB:s nya föreskrifter för tillsyn som beräkna börja gälla från 1 januari 2022.

Räddningsnämnden svarar även för viss tillståndsgivning av brandfarliga och explosiva varor och ska därmed även svara för tillsynen. Tillsyn av brandfarlig vara innebär både administrativ och stickprovskontroll av hanteringen av brandfarlig vara. Brandtillsynen utförs utifrån en politiskt beslutad tillsynsplan. Tillsynsintervallet grundas på objektets risker samt de konsekvenser en eventuell brand kan få.

7.2 STÖD TILL DEN ENSKILDE

Intentionen i lagstiftningen är att den enskilde själv utifrån sina förutsättningar ska hantera sina risker. Kommunens skyldighet är att stödja och underlätta för den enskilde att själv hantera sina risker. Detta görs genom att informera och utbilda i såväl förebyggande som

skadeavhjälpande åtgärder samt att medvetandegöra om riskerna. Viktiga målgrupper för det arbetet är fastighetsägare, barn- och skolungdomar samt kommunens anställda.

Kommunen ska aktivt arbeta för att öka förmågan hos den enskilde att förebygga olyckor. Ökad insikt leder till förändrade attityder och beteenden, hos såväl allmänhet som verksamheter inom kommunen. För att den enskilde skall kunna ta sitt ansvar och skydda sig själv, sin egendom och miljön är det nödvändigt att denne kan få stöd från kommunen. Sådant stöd kan ges i form av råd och information.

I Malung-Sälens kommun erbjuder räddningstjänsten utbildnings- och informationsinsatser i brandskydd till allmänhet, kommunala verksamheter och skola samt kommunexterna verksamhetsutövare. Exempelvis genomförs riktad brandskyddsutbildning mot vårdboenden.

Räddningstjänsten deltar även i evenemang för att vara synliga för kommuninnevånarna och media och i dessa sammanhang förmedla råd och information om hur olyckor förebyggs. Räddningstjänsten informerar även vid de större evenemangen om brandsäkerhet vid tillfälliga boenden, genom information på hemsida och anmälningsplikt.

7.3 RENGÖRING OCH BRANDSKYDDSKONTROLL

Kommunens ansvarar för rengöring (sotning) av fasta förbränningsanordningar och att dessa kontrolleras ur brandskyddssynpunkt (brandskyddskontroll) är delegerat till Räddningsnämnden

Frister för brandskyddskontroll och vilken utbildning som krävs för att ha behörighet att utföra dessa har beslutats och meddelats genom MSBFS 2014:6. Räddningsnämnden ska årligen följa upp att sotning och brandskyddskontroll sker i enlighet med de beslutade fristerna.

Malung-Sälen har upphandlat tjänsten från en privat entreprenör. Entreprenören har även norra Älvdalens kommun i sitt uppdrag.

7.4 ÖVRIGA FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

I samhället har vi att förhålla oss till hela olycksbilden från så kallade vardagsolyckor som är mer frekventa (typ fallolyckor, trafikolyckor och bränder) och som har stor betydelse för individens upplevelse av trygghet och säkerhet, till olyckor som är ovanliga och berör mindre eller större grupper i samhället. För att på bästa sätt förebygga hela olyckspektret krävs att kommunala förvaltningar, andra kommuner, myndigheter och organisationer samverkar. Det ska ske genom ett tvärsektorielt arbete där processer byggs, utvecklas och synliggörs över gränserna mellan myndigheter, kommuner och förvaltningar.

Från år 2020 är det en ny ordning för eldningsförbud. Tidigare var Dalarna uppdelat i tre geografiska områden med Länsstyrelsen i Dalarnas län som beslutsfattare om eldningsförbud. Sedan 2020 är det varje kommun som svarar för beslutet. Kommunfullmäktige har fattat beslut om "Föreskrifter om förbud mot eldning, dnr RN/2020:16".

Räddningstjänsten ska därför, i större utsträckning än tidigare, ta initiativet till en samordning av olycksförebyggande och skadebegränsande verksamhet såväl inom kommunen som inom kommunens geografiska områdesansvar. Strävan är att uppnå samsyn mellan de olika inblandade aktörerna om vilka åtgärder för säkerheten i kommunen som ska vidtas.

Räddningstjänsten skall lämna det brandtekniska stöd som byggnadsnämnden behöver, brandinspektören ska ställas till byggnadsnämndens förfogande vid byggsamråd och slutbesiktningar. Räddningstjänsten ska även lämna råd och stöd till exempelvis privatpersoner, företag, byggherrar med flera.

Räddningstjänsten skall svara på remisser från kommunala förvaltningar vid upprättande av översiktsplaner och detaljplaner, vid tillståndsärenden för alkoholutskänkning samt övriga ärenden då räddningstjänstens kompetens efterfrågas. Räddningstjänsten skall även delta i de samverkansforum som finns på regional och nationell nivå.

Inom kommunen finns en riskhanteringsgrupp med representanter från samtliga förvaltningar som arbetar med säkerhet och skydd mot olyckor, gruppen leds av kommunens räddnings- och säkerhetschef.

8 RÄDDNINGSTJÄNST – FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET

8.1 ÖVERGRIPANDE

I LSO 1. kap. 2 § framgår att en räddningsinsats ska genomföras vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön. Risken för olyckor skiljer sig åt mellan kommuner och inom olika områden inom en kommun. Kommunen behöver därför anpassa sin verksamhet till variationen i riskbilden. Långa insatstider, stor andel människor med vårdbehov, industri med farlig verksamhet är variationer som kan behöva beaktas för ett likvärdigt skydd.

Räddningstjänsten i Malung-Sälens kommun ska planeras och organiseras så att det finns bred förmåga att hantera de olyckor som finns inom kommunens geografiska område. Den samlade förmågan kanske inte alltid kan upprätthållas av kommunen själv, utan uppnås genom samverkan med andra kommuner, myndigheter och organisationer både i Sverige och Norge. Ledningssamverkan, systemledning, sker genom samarbete med Räddningsregion Bergslagen.

8.1.1 TILLGÅNG TILL EGNA RESURSER

Kommunen har idag tre brandstationer, Malung, Lindvallen och Tyngsjö.

Ort	Styrkans storlek	Anspänningstid
Malung	1+4	5 minuter
Lindvallen	Styrkeledare	2 min
	2 brandmän i egna fordon	2 min
	3 brandmän	5 - 10 min
Under högsäsong utökas styrka med minst 1 brandman. Ambitionen är att styrkan utökas med 2 brandmän	1+5 maj-november	
	1+6 (7) december-april	
Tyngsjö	varierar	Ingen beredskapsskyldighet
Hela kommunen	Insatsledare	90 sekunder

För att upprätthålla 120 sekunders anspänningstid har styrkeledaren i Lindvallen, första insats befäl och två brandmän, första insatsperson, försetts med egna utryckningsfordon.

Brandmännen utgår från Transtrand men har frihet att röra sig i närområdet och hela Sälenfjällesområdet.

Räddningstjänsten har även en egen insatsledare som ledningsfunktion.

Sammanfattningsvis innebär det att kommunen egen beredskap består av minst 1 insatsledare + 2 styrkeledare + 10 (11) brandmän och ett räddningsvårn.

Här följer en beskriven på exempel på utrustning som räddningstjänsten förfogar över.

Typ	Utrustning
Släck- och räddningsenhet	I Malung-Sälen ska finnas två släckbilar med vardera 3000 liter vatten och klippverktyg för räddning vid trafikolycka. Utbytesintervall: 15 år.
Vattenenhet	I Malung-Sälen ska finnas två vattenenheter (tankbilar) med vardera kapacitet att bära minst 10.000 liter vatten. Dessa ska vara av lastväxlartyp. Utbytesintervall: 15 år.
Ledningsenhet	I Malung-Sälen ska finnas ett ordinarie och ett reservfordon för funktionen räddningschef i beredskap. Kommunikationsutrustningen ska vara förstärkt och av olika typ. Utbytesintervall: 5 år.
Terrängfordon	I Malung-Sälen ska finnas terrängfordon för att möjliggöra dels transport av skadade till farbar väg, dels brandsläckning i samband med mark- och skogsbränder.
Räddningsbåt	I Malung-Sälen ska det finnas två räddningsbåtar.
Första insatsbilar (FIB)	I kommunen ska det finnas minst tre FIB-bilar som bemannas av brandpersonal i beredskap. Utbytesintervall: 5 år.

Ytterligare beskrivningar kopplat till höjd beredskap avvaktar pågående dialog med Länsstyrelsen i Dalarnas län.

8.1.2 TILLGÅNG TILL RESURSER I SAMARBETE MED ANDRA KOMMUNER

För att komplettera den egna förmågan finns det omfattande samverkansavtal om allmän förstärkning och specialkompetenser samt Malung-Sälens förmåga att lämna stöd till andra.

Regionen

Avtal finns med Region Dalarna om att räddningstjänsten i kommunen larmas ut vid förmodade hjärtstopp samt andra situationen vid för fara för liv.

Kemskydd

Vid större insatser som kräver kemskydd samverkar länets samtliga räddningstjänster, Brandkåren Norra Dalarna ska genomföra kemdykarinsats. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har också ett antal nationella kemskyddsdepåer, de närmsta i Köping och Kramfors.

Ledning

I länet finns en gemensam ledningsresurs i form av en mobil lednings- och sambandscentral (Mobisol). Ledningsresursen bemannas initialt av personal från räddningstjänsten i Rättvik och förstärks utifrån olyckans art och omfattning av andra särskilt utsedda brandbefäl från länet.

Metriaavtal

I länet finns ett kartmaterial framtaget som fastslår vilken räddningsstyrka som är snabbast på plats, oavsett organisationstillhörighet. Malung-Sälens kommun ingår i detta avtal.

Höjdenhet

Om behov finns av höjdfordon kan Brandkåren Norra Dalarna bistå med höjdenhet.

Räddning på hög höjd

För livräddning där behov av repellering föreligger får Malung-Sälens kommun hjälp av Brandkåren Norra Dalarna kommun med denna förmåga

Försäkringsbranschens restvärdesräddning AB

Malung-Sälens kommun har avtal med Försäkringsbranschens restvärdesräddning AB (RVR AB) om restvärdesräddning i samband med bränder. Sanering av vägbana och järnväg i samband med trafikolyckor, finns avtal med Trafikverket.

Frivillig resursgrupp (FRG)

Det finns frivilliga resursgrupper i många kommuner, vilka består av personer som kan hjälpa till vid olika typer av samhällsstörningar. En FRG grupp finns i Malung-Sälens kommun.

Gränsöverskridande biståndsavtal

Samarbetsavtal finns mellan Hedmarks politidistrikt och räddningstjänster Malung, Norra Dalarnas räddningstjänst, Torsby och Arvika-Eda.

8.1.3 NATIONELLA FÖRSTÄRKNINGSSTYRKOR

När en händelse är så stor att lokala och regionala resurser inte räcker till finns det nationella förstärkningsresurser hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som kan stödja insatsen.

Länsstyrelsen fungerar som en länk mellan kommunen och nationell nivå.

Resurserna kan bestå både av utrustning eller personal och i vissa fall både. MSB har förstärkningsresurser för:

- Skogsbrand
- Översvämning
- Strandnära oljeutsläpp
- CBRNE
- Sök och räddning
- Samverkan och ledning
- Vårdlandsstöd
- Ambulansflyg
- Att bistå personer med hemvist i Sverige som drabbas av en allvarlig händelse utomlands

8.1.4 ALARMERING AV RÄDDNINGSORGANET

Genom avtal med SOS Alarm ska inkomna larm förmedlas till respektive räddningsstyrka och räddningsvärn. Så snabbt det är möjligt ska SOS Alarm dessutom skicka medlyssning av inkommande 112-samtal till insatschef. Anordningar för utalarmering av räddningsstyrkorna via minst två av varandra oberoende larmvägar ska finnas, varav den ena är RAKEL-systemet. Rutiner för inkommande alarmering i samband med avbrott i teletrafiken ska finnas.

Räddningstjänsten ska från fasta och mobila ledningsplatser ha möjlighet till radiosamband med egna och samverkande kommunala och statliga räddningsenheter i RAKEL-systemet.

Telebortfall

Om störningar i alarmeringsfunktionen förekommer, exempelvis på grund av ett teleavbrott, ska SOS Alarm informera insatschef. Beroende på störningens art och omfattning beslutar insatschefen om nödvändiga åtgärder, exempelvis utplacering av fordon med kommunikationsradio på strategiska platser och informationsmeddelande (VMA) till allmänheten

8.1.5 BRANDVATTENFÖRSÖRJNING

I Malungs tätort, liksom i vissa av kommunens byar, ska det finnas ett ändamålsenligt antal brandposter anslutna till kommunens vattenledningsnät. Räddningschefen eller Brandinspektören avgör vad som är ändamålsenligt och ska därför ges tillfälle till yttrande i samband med framtagande av nya detaljplaner och markexploatering. Brandposterna skall uppfylla minst kraven i gällande VAV-norm och ansvarig för årlig kontroll är Vamas AB. Alternativsystemet med utglesning av brandposter används inom kommunen, för detta ska Räddningstjänsten förfoga över minst tre tankbilar med vardera minst 10 m³ tankvolym.

Räddningsnämnden har fattat beslut om brandvattenförsörjningen i kommunen, se Dokumentförteckningen i Bilaga A.

8.1.6 TID FRÅN ATT LARMET INKOMMER TILL 112 TILL ATT FÖRSTA KOMMUNALA RÄDDNINGSRRESURS NÅR OLIKA DELAR AV KOMMUNEN, INKLUSIVE LARMHANTERINGEN (RESPONSTID)

Tiden från att en olycka inträffar till dess att den första skadebegränsande åtgärden kan sättas in är oftast avgörande. Om en skadebegränsande åtgärd kan genomföras av den enskilde ökar förutsättningarna för att konsekvensen av en olycka ska bli så liten som möjligt. I tabellen nedan redovisas exempel på responstider för Malung-Sälens kommun.

I responstiden ingår tid från att SOS Alarm svarar på 112 samtalet, tiden för styrkans att rycka ut (anspänningstid) och körtid. Dessa tider kan variera beroende på förutsättningarna men i tabellen anges uppskattad normal responstid.

Ort/område	Tid till att förstainsats kan påbörjas
Malungs centralort	Inom 10 minuter

Öje	Inom 20 minuter
Yttermalung	Inom 20 minuter
Malungsfors	Inom 20 minuter
Lima	Inom 30 minuter
Tyngsjö	Mer än 30 minuter
Transtrand	Inom 10 minuter
Kläppen	Inom 25–30
Sälenområdet	Inom 10 minuter
Skandinavian Mountains Airport	Inom 35 minuter
Stötenområdet	Inom 45 minuter

8.1.7 ÖVERLÅTANDE ÅT ANNAN ATT VIDTA INLEDANDE BEGRÄNSANDE ÅTGÄRDER

Idag finns inga avtal där kommunen överlåtit ansvar till annan part. Däremot sker en första insats av räddning av flygplatsens egen styrka.

8.1.8 SAMVERKAN MED ANDRA AKTÖRER

För att komplettera egna resurser finns överenskommelser med andra organisationer, se kapitel 8.1.2. De formella avtalen finns beskrivna i Bilaga A, dokumentförteckning. Samverkan sker också vid behov med delar av det lokala näringslivet. Detta har till exempel nyttjas genom att använda resurser vid skogsbränder och terrängbränder.

Länsstyrelsen i Dalarna driver regelbunden regional samverkan, Inriktning och samordningsfunktionen för Dalarna (ISF). Kommunen kan efter begäran till Länsstyrelsen TIB funktion få bistånd från den regionala inriktnings- och samordningsfunktionen. Likaså stödjer Länsstyrelsen i Dalarnas län med ett gränsräddningsråd som ska underlätta samverkan med Norge.

8.1.9 VARNING OCH INFORMATION TILL ALLMÄNHETEN

Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) är ett varningssystem som används vid olyckor och allvarliga händelser, vid svåra störningar i viktiga samhällsfunktioner och vid krishantering i samband med extraordinära händelser. Varningssystemet innefattar information i radio och TV. Det finns två nivåer på meddelande, varnings- och informationsmeddelande.

Varningsmeddelande sänds om det finns en omedelbar risk för skada på liv, hälsa, egendom eller miljön och kan kompletteras med tyfoner. Varningsmeddelande kan exempelvis användas vid utsläpp av giftig gas eller vid spridning av giftiga gaser från bränder. Ett varningsmeddelande bryter ordinarie Radio- och TV-sändningar omedelbart.

Informationsmeddelande kan sändas ut för att förebygga eller begränsa skador på liv, hälsa, egendom eller miljön. Ett informationsmeddelande sänds i radio och TV så snart det är möjligt.

Möjligheten till varnings- och informationsmeddelande bygger på en överenskommelse mellan Sveriges Radio/Sveriges Television och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. För att

säkerställa snabba och säkra kommunikationsvägar mellan Räddningstjänsten och Sveriges Radio/Sveriges Television finns nationellt framtagna rutiner. Beslut om att aktivera varningsmeddelande tas av räddningschef eller insatschef.

8.1.10 BEHOV AV UTVECKLING AV RÄDDNINGSTJÄNSTBEREDSKAP I SÄLENFJÄLLEN

Området är ungefär lika stort som Gotland. Totalt har Sälenfjällen cirka 55 000 bäddar varav cirka 25 000 är kommersiella. En skattning är att det fördelas på

- Stugor 70%
- Lägenheter 20%
- Hotellrum 5%
- Villor 5%

Det är svårt att bedöma antalet besökare. Under högsäsong ligger bedömningen mellan 55 000–75 000 besökare per dag. Det är således en väsentlig ökning sett mot invånarantalet i kommunen. Topparna är under påsk- och nyårshelgerna samt sportlovsveckorna.

Trenden är att det finns långtgående utbyggnadsplaner och att det går från en vintersäsong till en åretruntverksamhet.

För att möta redan genomföra investering och planerade investeringar behövs tre åtgärder i Sälenfjällen för att leva upp till lagens intentioner är att det ska vara ett skäligt brandskydd som med hänsyn till de lokala förhållandena ska vara ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Det är

- krav på förhöjt byggnadstekniskt brandskydd bibehålls
- att de nu långa responstiderna i den västra delen minskas
- att räddningstjänstberedskapen (numerären) ökas i Sälenfjällen.

Majoriteten av de publika anläggningarna inom Sälenfjällen är försedda med automatisk vattensprinkler. Detta krav bör vidmakthållas. Dessutom bör även fortsättningsvis ställas krav på att utrymning ska kunna genomföras utan stöd av räddningstjänsten.

Kommunens inriktning är att tillsammans med flygplatsen succesivt bygga upp en styrka på 1+5. Styrkan ska självständigt klara av rökdykning i enklare miljöer exempelvis bostadsbrand, trafikolyckor, försörjning med vatten för brandsläckning och andra räddningstjänstupdrag samt kunna samverka med andra räddningsstyrkor vid större insatser.

Styrkan ska kunna åka på kommunala uppdrag utan att det påverkar flygtrafiken.

Den samlande förmågan för styrkan i Lindvallen och den nya styrkan på flygplatsen är att de ska kunna verka självständigt i minst en timma innan förstärkning hinner anlända. Det innebär bl.a kontinuerlig rökdykning i en timma samt försörjning med släckvatten.

8.2 PER OLYCKSTYP

Kommunens förmåga till räddningsinsats har sin utgångspunkt i riskanalysen där risker och konsekvenser finns beskrivet. I följande tabell redovisas kommunens förmåga till räddningsinsats, på egen hand och i samverkan. Observera att beredskapen enbart omfattar en av dessa händelser - inte flera samtidigt.

Brand i byggnad

Typ	Förmåga	Effekt
-----	---------	--------

<p>Brand i byggnad (bostäder)</p> <p>Byggnader kan ha olika komplexitet och utformning, vilket gör att en brand kan få olika konsekvenser. Utgångspunkten är en villa eller ett flerfamiljshus, där branden ska hållas inom en brandcell under en föreskriven tid.</p>	<p>Räddningsstyrkorna i Malung och Sälen är dimensionerade att klara av att utföra invändig livräddning/släckning genom rökdykarinsats alternativt yttre livräddning/släckning med hjälp av stegutrustning.</p> <p>Invändig livräddning/släckning förutsätter att brandcellens storlek inte är för stor, att brandcellsgränser är intakta och rätt utförda samt att brandbelastningen inte är för hög.</p> <p>Livräddning med bärbar stegutrustning kan hanteras upp till 4:e våningen (12 meter).</p> <p>Räddningsstyrkorna ska ha olika släckmetoder till sitt förfogande, grundade på exempelvis vatten, skum eller pulver.</p>	<p>Inom angiven responstid (se karta) kan invändig alternativt utvändig släckning/livräddning påbörjas. Med förstärkning från egna enheter kan en sådan insats pågå under 2 timmar. För längre insats krävs förstärkning från angränsande organisationer.</p> <p><i>Exempel:</i> Vid en lägenhetsbrand ska branden inte kunna spridas till nästa lägenhet inom 60 minuter. Räddningsstyrkan ska då kunna söka igenom den branddrabbade lägenheten med rökdykare.</p>
<p>Brand i byggnad (komplexa objekt)</p>	<p>Industrier och andra komplexa objekt innebär ofta till ytan stora brandceller vilket kan innebära stora brandgasvolymmer och långa inträngningsvägar. Detta kan medföra att den ordinarie rökdykarorganisationen som gäller vid brand i bostad inte räcker till, utan måste förstärkas. Komplexiteten kan också betyda att en invändig insats är omöjlig och istället måste inriktas på att skydda intilliggande bebyggelse.</p> <p>Räddningsstyrkorna i Malung och Sälen har inte förmåga att ensam klara av en brand i en komplex byggnad, utan detta kräver samverkan med flera räddningskårer. Räddningstjänsten ska dock arbeta aktivt för att insatsplaner upprättas på de objekt som bedöms nödvändiga. Dessa insatser kräver stor förmåga till ledning och samverkan.</p>	<p>Komplexa objekt som kräver Förstärkt rökdykning med skyddsgrupp kan påbörjas först när två stationer finns på plats vilket innebär längre responstid. För längre insatser krävs förstärkning från angränsande organisationer.</p> <p><i>Exempel:</i> En brand i en industribyggnad kan medföra en mycket hög effektutveckling och stora brandgasvolymmer, räddningsstyrkan ska då kunna hålla brandcellsgränser inom byggnaden och upprätta begränsningslinjer mot intilliggande bebyggelse för att hindra vidare spridning.</p>

<p>Brand i byggnad (skolor, samlingslokaler, hotell och tillfälliga boenden, kulturbyggnader m.fl.)</p>	<p>Samlingslokaler innebär att ett stort antal människor med dålig lokalkännedom kan vistas i en byggnad, dessutom innebär det ofta stora brandceller och hög brandbelastning. Dessa lokaler ska vara utformade med stora krav på utrymningsssäkerhet, så att alla människor hinner sätta sig i säkerhet innan kritiska förhållanden uppstår. Utgångspunkten är att alla människor ska vara utrymda då Räddningstjänsten kommer på plats.</p> <p>Räddningsstyrkorna i Malung och Sälen har inte förmåga att ensam klara av en brand i en samlingslokal där alla inte har utrymt, utan detta kräver samverkan med flera räddningskårer. Räddningstjänsten ska arbeta aktivt för att insatsplaner upprättas på de objekt som bedöms nödvändiga. Dessa typer av insatser kräver stor förmåga till ledning och samverkan.</p>	<p><i>Exempel:</i> En brand på Lissellska huset innebär att branden tidigt uppmärksammas av det automatiska brand- och utrymningslarmet. Under tiden Räddningskåren kör fram till objektet ska människor hinna sätta sig i säkerhet. Vid framkomst ska en släckinsats kunna genomföras under förutsättning att branden är begränsad i omfattning till en brandcell. Om detta misslyckas kommer insatsen inriktas på att förhindra brandspridning inom byggnaden och till angränsande byggnader. Detta kommer krävas mycket resurser med förstärkande grupper från närliggande räddningstjänster.</p>
<p>Brand i byggnad (vårdanläggningar m.fl.)</p>	<p>Det finns vårdinrättningar i kommunen där människorna inte själv förväntas kunna sätta sig i säkerhet. Istället krävs en egen organisation på plats som kan hjälpa människorna utrymma vid en brand. Utgångspunkten är att Räddningstjänsten inte ska behöva hjälpa till med utrymningen utan fokusera på brandsläckning. Misslyckas utrymningen kommer det dock att kräva mycket stora räddningsresurser med flera rökdykargrupper.</p> <p>Räddningsstyrkan i Malung och Sälen har inte förmåga att ensam klara av en brand i en vårdinrättning där alla inte har utrymt, utan detta kräver samverkan från andra Räddningskårer. Räddningstjänsten ska arbeta aktivt för att insatsplaner upprättas på de objekt som bedöms nödvändiga. Dessa insatser kräver</p>	<p><i>Exempel:</i> En brand på äldreboendet Orrmyrgården innebär att brand- och utrymningslarmet tidigt ska detektera branden så att personalen hinner sätta människorna som vistas i brandcellen i säkerhet. Därefter kan räddningsstyrkan vid sin ankomst, under förutsättning att branden är begränsad i storlek och omfattning, genomföra släckinsats.</p>

	även stor förmåga till ledning och samverkan.	
--	---	--

8.2.1 BRAND UTOMHUS

Typ	Förmåga	Effekt
Brand utomhus, skogs- och mark	Räddningstjänsten i Malung-Sälen ska ha förmåga att hantera en mindre skogs- eller markbrand och brandvärnets i Tyngsjö ska ha förmåga att påbörja släckning av mark- och skogsbränder. För detta krävs relativt stora vattenresurser samt terränggående fordon och pumpar. Större skogsbränder kräver förstärkningsresurser i form av helikopter, hemvärn med mera. Större markbränder kräva även mycket omfattande förmåga till ledning och samverkan. Högre befäl behöver särskild utbildning i att tolka brandriskdata och förutse brandspridning.	<i>Exempel:</i> Ett hygge börjar brinna en varm sommardag. Räddningstjänsten ska kunna lokalisera en mindre brand utifrån given positionsangivelse samt med tankbil, motorspruta och slangsystem släcka branden. Vid en större brand kan den först anlända enheten påbörja begränsning och släckning men behöver förstärkning från tex. MSB, Försvarmakten och närliggande räddningstjänster för att förhindra spridning och fullfölja brandsläckningen.
Brand utomhus, övriga bränder Andra typer av mindre bränder som kan inträffa är, exempelvis containerbränder, fordonsbränder, papperskorgar, rishögar m.m.	Räddningskåren i Malung-Sälen har förmåga att hantera en brand som är begränsad till ytan, har liten spridningsrisk och saknar komplexa inslag.	Insats kan inledas direkt vid framkomst och branden kan släckas av den enhet som är först på plats.

8.2.2 TRAFIKOLYCKA

Typ	Förmåga	Effekt
Vägtrafik	Räddningstjänsten i Malung-Sälen är dimensionerad utifrån att klara en olycka med flera inblandade personbilar eller ett tungt fordon. Vid större olyckor krävs förstärkning från angränsande kommun. Utrustning för tung räddning finns hos	Losstagnation av fastklämda personer i två personbilar kan genomföras parallellt i Sälen men i Malung måste förstärkning från annan Räddningskår begäras.

	Assistanskåren i Malung och på Brandkåren i Mora	Vid en trafikolycka är målet att en patient ska vara under vård på sjukhus inom en timme från det att olyckan inträffar. Längre tid om olyckan inträffar nätter och helger.
Järnväg	Avvaktas med hur det kommer att se ut i en framtid med järnvägen i Malung-Sälens kommun.	
Flyg Vid en flygolycka är det staten som ansvarar för räddningsledningen fram till dess att haveriplatsen blivit känd. Därefter övergår ansvaret till den kommunala räddningstjänsten. Flygplatsen i Sälen kommer att själva ansvara för sin räddningsstyrka enligt 2 kap. § 4 LSO.	Räddningsstyrkan i Malung är dimensionerad för att klara ett haveri med ett mindre flygplan. Vid ett haveri med ett större flygplan kan släckinsats och losstagning påbörjas men omfattande förstärkningar från både flygplatsens räddningsstyrka och angränsande kommuner kommer krävas vid en sådan insats. Räddningstjänsten arbetar aktivt för att den kommunala räddningsstyrkan i Sälen ska vara samövad med flygplatsens räddningsstyrka och att det finns aktuella insatsplaner (räddningsinstruktioner). Vid flygolyckor har räddningstjänsten en mycket omfattande förmåga till ledning och samverkan som krävs via samverkan inom RRB.	Vid en olycka med ett mindre flygplan kan släckning av brand och losstagning av skadade utföras med egna resurser. självständigt. Vid en olycka med ett större flygplan där många människor snabbt behöver hjälp kan insatsen inledas men omfattande förstärkningar kommer krävas för att hantera brandsläckning och losstagning.

8.2.3 OLYCKA MED FARLIGA ÄMNEN

Typ	Förmåga	Effekt
Farligt gods eller kemikalieolycka Det transporteras farligt gods på vägarna i kommunen, dessutom finns företag som	Räddningstjänsten i Malung-Sälen ska vara dimensionerad utifrån att klara av en första livräddande insats vid en olycka med ett farligt ämne. Räddningstjänsten tar hjälp av Mora brandkår vid större kemolycka. Olyckor med farliga ämnen kan kräva mycket omfattande förmåga till ledning och samverkan.	Räddningstjänsten ska vid farligt utsläpp kunna göra en första insats med ordinarie skyddsutrustning och rökskydd samt stänkskydd. <i>Exempel:</i> En lastbil med diesel kör av vägen och chauffören sitter kvar i hytten, läckage uppstår. Räddningsstyrkan ska då initialt kunna livrädda

hanterar farliga kemikalier. En olycka med farliga ämnen kan innebära stora risker för både människor, egendom och miljön	Vid brand intill svetsutrustning ska Räddningstjänsten kunna beskjuta acetylengasflaskor för att oskadliggöra dem, hjälp kommer då att tas från Brandkåren i Mora.	chauffören och spärra av området.
---	--	-----------------------------------

8.2.4 NATUROLYCKOR

Typ	Förmåga	Effekt
Översvämning Kommunen kan drabbas av översvämning på grund av skyfall, smältvatten och dammbrott. Kommunen ska därför planera för större översvämningssituationer.	Räddningstjänsten ska ha förmåga att, tillsammans med andra kommunala förvaltningar eller externa aktörer, valla in prioriterade områden eller objekt samt läns-pumpa byggnader efter behov. Kommunen och räddningstjänsten ska ha förmåga att leda och samverka vid dessa händelser, både inom kommunen och med andra aktörer regionalt och nationellt.	<i>Exempel:</i> Vid kraftiga skyfall finns risk att ett stort antal byggnader får vatteninträngning samtidigt. Den kommunala räddningsstyrkan kan då inte rimligtvis hantera alla samtidigt, det är då jourhavande räddningschef, som beslutar om prioritering. Samhällsviktiga funktioner prioriteras alltid högst.
Ras eller skred Av Länsstyrelsen i Dalarnas läns planeringsunderlag illustreras ett område längs med Västerdalälven som består av erosionsbenägen jordart. I Malung tätort och i höjd med Sörnäs-Torgåsmon finns skredriskområden. Områdena kring Sörnäs-Torgåsmon och Malung finns beskrivna i en förstudie från SIG och MSB från 2013.	Räddningstjänsten har tillgång till utrustning så att man kan utföra initial livräddning och losstagnung. Vid mer komplicerade räddningsinsatser krävs förstärkning från den nationella sök och räddningsresursen.	Människor som dragits med i ett skred kan undsättas om de är lätta och lokalisera och inte är fastklämda. För mer komplicerad losstagnung kan läget stabiliseras i avvaktan på att nationella förstärkningsresurser anländer.

8.2.5 DRUNKNING

Typ	Förmåga	Effekt
-----	---------	--------

<p>Drunkningsolyckor, båtolyckor m.m.</p> <p>Inom kommunen finns mycket vatten med bland annat Västerdalälven rinnande genom kommunen.</p>	<p>Räddningstjänsten i Malung-Sälen har förmåga att genomföra ytlivräddning och brandsläckning vid tillbud på vatten, till hjälp finns två räddningsbåtar. För islivräddning finns hansabräda och överlevnadsdräkter. Vid behov av vattendykning tar kommunen hjälp av räddningsdykare från Rättviks räddningstjänst, då kommunen inte har egen möjlighet att hålla egna Räddningsdykare.</p>	<p><i>Exempel:</i> En person som bär flytväst ombord på en båt slår i huvudet och ramlar överbord. Räddningsstyrkan kan då söka efter personen med hjälp av räddningsbåt och livrädda densamme. Räddningsdykare larmas alltid med automatik vid dessa typer av olyckor.</p>
--	---	---

8.2.6 ÖVRIGT

Typ	Förmåga	Effekt
<p>Evenemang</p> <p>Dansbandsveckan, Vasaloppet och Folk och Försvars rikskonferens är exempel på större evenemang som medför att mycket människor besöker kommunen. Detta kan innebära att risken för olyckor ökar liksom att konsekvenserna kan bli mycket allvarliga, samtidigt kan framkomligheten försämrats vilket försvårar snabba insatser. Arrangörerna ansvarar för att själva ta fram säkerhetsplaner för evenemangen.</p>	<p>Räddningstjänsten i Malung-Sälen ska anpassa sin beredskap utifrån rådande omständigheter så att förmågan till räddningsinsats är god och tillgängligheten hög. Olyckor i samband med dessa evenemang kan innebära stort medieintresse och även kräva extra tillgång till ledningsresurser och god förmåga att samverka med andra aktörer.</p>	<p><i>Exempel:</i> Under Dansbandsveckan gör trafiksituationen att det är svårt att passera genom centrala Malung utan fördröjning. Räddningschefen kan då exempelvis besluta att delar av beredskapsstyrkan får använda mindre bilar utrustade med blåljus/siren med sig i hemmet för att snabbt kunna ta sig till brandstationen alternativt till en olycksplats. Kortare insatstid innebär som regel mindre skador.</p>
<p>Hjärtstopp</p> <p>Vid inträffat hjärtstopp är tiden från att hjärtat stannat till dess att</p>	<p>Räddningstjänsten i Malung-Sälen samt brandvärdet i Tyngsjö ska ha förmåga att utföra hjärt- och lungräddning med</p>	<p>Ökad överlevnad för personer som drabbas av hjärtstopp</p>

hjärt- och lungräddning kan påbörjas med defibrillator avgörande.	defibrillator i väntan på att ambulans tar över patienten.	
---	--	--

8.3 LEDNING I RÄDDNINGSTJÄNSTEN

8.3.1 ÖVERGRIPANDE LEDNING

Kommunen ingår i Räddningsregion Bergslagen en region som är skapad av 42 kommuner vilka gemensamt har tillgång till en övergripande ledning som är samlokaliserad med SOS-alarm och baserad i Örebro. I den övergripande ledningen ingår resurserna Vakthavande Räddningschef, Vakthavande befäl och Larm och Ledningsbefäl samt SOS alarms larmoperatörer. Genom den övergripande ledningen inom Räddningsregion Bergslagen får Malung-Sälen följande;

- Kontinuerlig omvärldsbevakning
- Kontinuerligt säkerställt att beredskapen i kommunen är god
- Beslut om att inleda räddningsinsats och resurstilldelning
- Samverkan med andra aktörer för gemensam inriktning och samordning.
- Värdering av behov för såväl initiala resurstilldelningar som förstärkningar
- Prioritering mellan samtida resursbehov

Den övergripande ledningen består av räddningsåtgörare från SOS-alarm, larm och ledningsbefäl och vakthavande befäl vilka finns tillgängliga i centralen eller dess omedelbara närhet.

Dessutom finns en Vakthavande räddningschef är omedelbart tillgänglig på telefon/Rakel och kan delta i insatsen antingen på plats eller digitalt.

Den övergripande ledningen är bemannad dygnet runt alla veckans dagar.

Vid hög belastning eller vid insatser som pågår under lång tid kallas extra personal från regionen in för att förstärka den övergripande ledningen.

8.3.2 LEDNING AV RÄDDNINGSSINSATSER

I Malung-Sälen leds räddningsstyrkorna av en styrkeledare. Vid ett utökat ledningsbehov finns en insatsledare i kommunen.

Vid händelser där behovet av ledningsresurser är omfattande finns möjlighet till förstärkning både med regionala insatsledare och insatsledare från grannkommuner enligt rutiner inom Räddningsregion Bergslagen.

Styrkeledare är tillgängliga med längst den insatstid som gäller för respektive insatsstyrka och övriga ledningsresurser kan påbörja insatsledning inom 90 sekunder.

Vid omfattande räddningsinsatser har Länsstyrelsen i Dalarnas län möjlighet att ta över ledningen av räddningsinsatsen. För detta finns det en framtagen plan men bland annat utsedda regionala räddningsledare samt den resurssamordnande funktionen som ett komplement till Räddningsregion Bergslagen kan stödja med resursplanering.

8.4 SAMTIDIGA OCH OMFATTANDE RÄDDNINGSSINSATSER

Plats för statistik

(Undersöker om det finns någon gemensam skrivning för RRB)

Malung-Sälens kommun alltid utifrån riktlinjen att närmaste resurs ska larmas. Då resurserna placerade på närmaste brandstation redan är upptagna larmas resurser från näst närmaste station och så vidare. För mindre olyckshändelser som inte kräver så stor mängd resurser men snabbhet kan en resurs avvika från den första olyckan för att kunna hantera den andra.

Men vid samtidiga larm som påverkar samma brandstation blir det längre väntetider för den hjälpsökanden.

Vid omfattande insatser säkerställer den övergripande ledningen att resurser initialt kan tilldelas en händelse. Beroende på typ av händelse och beräknad varaktighet påbörjas därefter arbetet med att få fram erforderliga resurser både för att förstärka insatsen men också för att återskapa erforderlig beredskap.

När resursbehovet överstiger kommunens egna förutsätter det att kommunen kan erhålla förstärkningar från andra kommuner. Samverkan inom RRB innebär att Malung-Sälens har en beredskap för ytterligare händelser som ständigt är uppdaterad. Skulle resursbehovet vara så stort att nationell/internationell hjälp erfordras kommer en sådan förfrågan att administreras via den övergripande ledningen.

8.5 RÄDDNINGSTJÄNST UNDER HÖJD BEREDSKAP

För att säkerställa att räddningstjänsten kan lösa sina uppdrag under höjd beredskap ska räddningstjänsten likväl som kommunen planera för:

- säkerhetsskydd,
- krigsorganisation och krigsplacering,
- kontinuitetsplanering.

Under höjd beredskap ska räddningstjänsten, förutom kraven i LSO i sin helhet, även ansvara för de uppgifter som tillkommer enligt 8 kap. i samma lag vilka är

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel,
- kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt denna paragraf skall kunna fullgöras.

De ingångsvärden som är nödvändiga för att mer detaljerat beskriva förmågan att utföra uppgifterna är under utveckling. Kommunen avvaktar mer detaljerade vägledningar vad gäller möjligheter att kunna utföra de uppgifter som anges i 8 kap. 2 § och har en pågående dialog med länsstyrelsen kring utvecklingen.

9 UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH LÄRANDE

Att följa upp arbetet till skydd mot olyckor syftar till att kunna utföra effektivare olycksförebyggande åtgärder samt effektivare räddningsinsatser. För att lyckas med detta krävs att kommunen följer upp och utvärderar arbetet kontinuerligt. Räddningsnämnden följer kommunens uppföljningsrutiner.

För utvärdering och lärande finns ett lokalt mål fastställt.

- *Erfarenhetsåterföring ska höja kvaliteten och effektiviteten på kommunen avseende både olycksförebyggande och olyckshanterande arbete samt ligga till grund för externa aktörers åtgärder och handlande efter en olycka.*

Enligt 3 kap. § 10 lag om skydd mot olyckor ska olycksundersökningar genomföras i skälig omfattning för att klarlägga orsakerna till olyckan och olycksförloppet. Syftet är därefter att kunna identifiera åtgärder för att minska konsekvenser av framtida olyckor och ge förslag till förebyggande åtgärder. Malung-Sälens kommun har tre nivåer på olycksundersökning;

- *Nivå 1:* Datainsamling och ifyllnad av insatsrapporten.
- *Nivå 2:* Insatsrapport med tilläggsdel.
- *Nivå 3:* Insatsrapport samt fördjupad utredning, exempelvis brandorsaksutredning.

Nivå 1 omfattar samtliga insatser medan nivå 2 innebär samtliga brand i byggnad, skogsbrand, trafikolyckor, drunkningstillbud samt utsläpp farligt ämne. Nivå 3 omfattar alla olyckor med dödlig utgång. Räddningschef kan initiera undersökningar vid behov.

Insatsutvärderingar, som kan finnas med i samtliga tre nivåer, syftar till att utreda hur insatsen genomförts och resultatet av utvärderingarna är en viktig del i arbetet med att öva och utbilda den operativa personalen. Insatsutvärderingarna letar inte efter personer som gjort fel, utan ska vara objektiva och genomföras med inställningen hur räddningsinsatser kan förbättras och effektiviseras i framtiden. Insatsutvärderingar ska alltid genomföras i nivå 3. Räddningschef kan initiera insatsutvärderingar efter behov.

Malung-Sälens kommun samverkar med närliggande kommuner, externa experter, organisationer och myndigheter vid olycksundersökningar och insatsutvärderingar.

10 BILAGA A: DOKUMENTFÖRTECKNING

FÖRTECKNING ÖVER AVTAL

- Samarbetsavtal mellan Hedmark politidistrikt och räddningstjänsterna i Värmland och Dalarna
- Region Dalarna om stöd till ambulanssjukvården
- Räddningsregion Bergslagen om gemensam ledning

BRANDVATTENFÖRSÖRJNING - RIKTLINJER FÖR MALUNG-SÄLENS KOMMUN

Följande beslut är taget i Räddningsnämnden³⁹

Brandvattenförbrukning

A. Bostadsområden eller andra jämförliga områden med serviceanläggningar.

1) Flerfamiljshus lägre än 4 våningar, villor, radhus och kedjehus.	600 l/min
2) Annan bostadsbebyggelse.	1200 l/min

B. Industriområden, enstaka industrianläggningar eller andra från brandsynpunkt jämförliga områden.

1) Låg brandbelastning, d v s brandsäkra byggnader utan upplag av brännbart material.	600 l/min
2) Normal brandbelastning, d v s brandsäkra byggnader utan större upplag av brännbart material.	1200 l/min
3) Hög brandbelastning, såsom snickerifabriker, brädgårdar o dyl.	2400 l/min
4) Exceptionell brandbelastning, såsom oljehanteringsanläggningar o dyl.	>2400* l/min

Vattenreservoarer

Bebyggelsestyp

A. Bostadsområden eller andra jämförliga områden med serviceanläggningar.

Reservoarvolym

1) Flerfamiljshus lägre än 4 våningar, villor, radhus och kedjehus.	50 m3
2) Annan bostadsbebyggelse.	200 m3

B. Industriområden, enstaka industrianläggningar eller andra från brandsynpunkt jämförliga områden.

1) Låg brandbelastning, d v s brandsäkra byggnader utan upplag av brännbart material.	50 m3
2) Normal brandbelastning, d v s brandsäkra byggnader utan större upplag av brännbart material.	200 m3
3) Hög brandbelastning, såsom snickerifabriker, brädgårdar o dyl.	400 m3
4) Exceptionell brandbelastning, såsom oljehanteringsanläggningar o dyl.	400 m3

Vattentryck

Trycket i markplan vid en brandpost bör ligga mellan 15 och 70 m vp. Det högsta trycket är satt som gräns p g a hållfastheten på ledningsnätet. Det lägre trycket gäller vid maximal vattenförbrukning inom aktuellt område.

³⁹ Räddningsnämnden 2008-04-09 RN§ 22

Tillgång till brandposter

Kommunens brandpostsystem är uppbyggt, i berörda delar, som ett så kallat alternativt system. Detta innebär mindre än 1000 meter till närmaste brandpost, klenare ledningsdimensioner, tankbilskapacitet på minst 9 m³. Alternativsystemet är tillräckligt för småhusområden och flerbostadshus med mindre än fyra våningar för att kunna ge samma effekt vad gäller släckvattenförsörjning som det konventionella systemet.

Konventionellt brandpostsystem skall finnas vid större byggnader som hotell, industrier, vårdanläggningar, skolor, handelscentra etc. Detta innebär att ett avstånd på upp till 150 meter mellan brandposterna accepteras.

Prioriterad brandpost

En prioriterad brandpost skall vara i funktion och lätt tillgänglig året runt.

Vilka som är prioriterade brandposter skall tas fram i samråd mellan vattenleverantören och räddningstjänsten.

Öppet vattentag

När brandpostsystem saknas, kan detta, i vissa fall, ersättas av en särskilt iordninggjord pumpplats vid ett öppet vattentag. (Sjö, bäck, älv etc.)

Pumpplatsen skall vara lätt tillgänglig året runt för räddningstjänstens fordon.

Brandpostkartor

Vattenleverantören ansvarar för att räddningstjänsten får aktuella kartor över brandposternas placering.

Avvikelse från riktlinjerna

- Befintliga, gamla vattenledningsnät, kan ha brister utifrån ovanstående riktlinjer. Kostanden för att bygga om dessa skulle i vissa fall bli omfattande.
- För att klara brandvattenförsörjningen behöver ledningsnätet ha stor dimension. Detta kan innebära att omsättningen av friskvattnet kan bli låg, med missfärgning som följd.
- Övriga orsaker.

Avvikelse kan innebära att räddningstjänstens möjligheter att bekämpa en brand kan försämrats.

Lag om skydd mot olyckor

Räddningstjänst

8 § En kommun skall ha ett handlingsprogram för räddningstjänst. I programmet skall anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser.

I programmet skall också anges vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig för att göra sådana insatser. Som en del av förmågan skall anges vilka resurser kommunen har och avser att skaffa sig.

Kommunens ansvar utifrån LSO

Avvikelse kan innebära att kommunens handlingsprogram för räddningstjänst inte följs.

På grund av detta skall alla avvikelser och alternativa lösningar, vid ny och ombyggnad av brandvattenförsörjningen inom kommunen, godkännas av kommunens räddningsnämnd.

11 BILAGA B: BESKRIVNING AV SAMRÅD

Handlingsprogrammet har skickats på remiss till följande organisationer:

- Länsstyrelsen Dalarnas län
- Polisen Region Bergslagen
- Region Dalarna
- Brandkåren Norra Dalarna
- Räddningstjänsten Torsby
- Räddningstjänsten Hagfors
- Hedmarks politidistrikt, Norge
- Flygplatsen Scandinavian Mountains Airport
- Destination Sälen
- Skistar
- Kläppen
- Stöten
- Fiskarheden Trävaru AB